

El desenvolupament de les competències professionals en el pràcticum d'Educació Social

El desenvolupament de les competències professionals en el pràcticum d'Educació Social

Guia per a la carpeta d'aprenentatge de l'alumne

Ramona Ribes (coord.)

M. Àngels Balsells • Gemma Filella • Anna Soldevila

Sílvia Pastor i Clara Sanz (col·laboradores)

Facultat de Ciències de l'Educació
Edicions de la Universitat de Lleida
Lleida, 2008

Aquest llibre ha estat subvencionat, parcialment, per la Generalitat de Catalunya, mitjançant la convocatòria d'ajuts a l'edició i la difusió de llibres de text o manuals universitaris en català.

© Edicions de la Universitat de Lleida, 2008
© Els autors
© Departament de Pedagogia i Psicologia, UdL

Maquetació: Servei de Publicacions de la UdL
Portada: cat & cas
Impressió: Service Point

ISBN: 978-84-8409-257-5
D. L.: L-733-2008

Índex

Presentació	7
1. Què entenem per <i>carpeta d'aprenentatge</i>?	9
1.1. Com he d'organitzar la carpeta?.....	10
1.2. Les evidències de la carpeta d'aprenentatge	11
2. Les competències professionals específiques	13
2.1. Descripció del context del lloc de pràctiques	14
2.2. Els projectes educatius	15
2.2.1. El projecte educatiu individualitzat/familiar (PEI/F).....	16
2.2.2. El projecte educatiu de grup/comunitari (PEG/C)	17
3. Les competències professionals transversals	21
3.1. Les competències instrumentals	23
3.1.1. Organització i planificació	24
Annex 3.1.1.1. Pla de pràctiques.....	25
Annex 3.1.1.2. Organitzar i planificar	27
Annex 3.1.1.3. Planificació setmanal.....	28
3.1.2. Capacitat d'anàlisi i síntesi	29
Annex 3.1.2.1. Possible esquema per a l'anàlisi i síntesi d'una lectura.....	30
Annex 3.1.2.2. Confecció del diari de pràctiques	31
3.1.3. Gestió de la informació	32
3.1.4. Resolució de problemes	33
Annex 3.1.4. Com resolc un problema?.....	34
3.1.5. Presa de decisions.....	35
Annex 3.1.5. Passos per prendre una decisió	36
3.1.6. Comunicació oral i escrita	37
Annex 3.1.6. L'exposició oral de les teves pràctiques	38
3.2. Les competències transversals personals.....	39
3.2.7. Habilitat en les relacions interpersonals	40
Annex 3.2.7.1. Habilitats socials	41
Annex 3.2.7.2. Habilitats socials (II)	41
3.2.8. El treball en equip interdisciplinari	42
Annex 3.2.8.1. Model de fitxa per a l'anàlisi de l'estil de treball interdisciplinari en el lloc de pràctiques	43

Annex 3.2.8.2. El treball en equip: quines són les meves competències per al treball en equip?.....	43
3.2.9. La consciència i regulació de les emocions	46
Annex 3.2.9.1. La regulació emocional: quina estratègia utilitzo?.....	47
Annex 3.2.9.2. El diari emocional	49
3.2.10. L'autoconcepte i l'autoestima personal i professional.....	50
Annex 3.2.10. Demano l'opinió!	51
3.2.11. El rol professional de l'educador.....	52
Annex 3.2.11. Recomanacions per fer l'entrevista a l'educador	53
3.2.12. Compromís amb la identitat, desenvolupament i ètica professionals	54
Annex 3.2.12. Document de compromís de pràctiques	55
3.3. Les competències transversals sistèmiques	56
3.3.13. Autonomia en l'aprenentatge.....	57
Annex 3.3.13.1. Qüestions obertes	58
Annex 3.3.13.2. Avaluació sobre el propi procés d'aprenentatge.....	59
3.3.14. Creativitat	61
Annex 3.3.14.1. Descripció del procés creatiu.....	63
Annex 3.3.14.2. Fases en la solució creativa de problemes	64
3.3.15. Adaptació a situacions noves	65
Annex 3.3.15. Adaptabilitat versus estabilitat	66
3.3.16. Iniciativa i esperit emprenedor	67
Annex 3.3.16.1. Entre el que és personal i el que és professional.....	68
Annex 3.3.16.2. I si...? No ho sé, no ho sé...	69
3.3.17. Responsabilitat professional per a la qualitat.....	70
Annex 3.3.17.1. Davant les crítiques constructives, què faig?	71
Annex 3.3.17.2. "Jo puc..." En lloc d'"hauria" o "si jo pogués"	72
3.3.18. Capacitat crítica i autocrítica	73
Annex 3.3.18. Capacitat crítica i autocrítica	73
4. L'avaluació de la carpeta com a eina del teu aprenentatge.....	75
4.1. Com avaluem la carpeta?	75
4.2. L'avaluació de procés: les tutories i l'estada al centre.....	76
4.3. L'avaluació final de la carpeta d'aprenentatge	77
Bibliografia.....	79
Annexos	81
Annex 6.1. Avaluació de la carpeta d'aprenentatge (fitxa del tutor).....	83
Annex 6.2. Autoavaluació de les competències que has desenvolupat (fitxa per a l'alumne)	85
Annex 6.3. Avaluació de l'estada al centre (fitxa del tutor de centre)	86
Annex 6.4. Establiment dels acords presos a les tutories	88
Annex 6.5. Contingut de les sessions de tutoria individual/grupal.....	90

Presentació

La Universitat de Lleida, immersa en el procés de convergència a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), aposta per la incorporació de metodologies actives per a la millora de les pràctiques educatives. El paper de l'aprenentatge universitari en la societat del coneixement requereix plantejaments educatius que afavoreixin processos d'aprenentatge reflexius i constructius lligats a la pràctica de les competències professionals pròpies de cada disciplina. En les metodologies actives, el protagonista ets tu, l'alumne, i el nostre paper, el dels tutors¹, és acompanyar, guiar i donar suport perquè aprenguis a aprendre. Per tant, el teu protagonisme suposa l'autonomia d'anar prenent decisions guiades per les orientacions dels tutors.

En aquesta línia, un grup de quatre professores-tutores en l'assignatura de pràcticum dels estudis d'Educació Social a la UdL hem desenvolupat, durant els anys 2006-08, un projecte d'innovació docent, l'objectiu del qual ha estat la incorporació de la carpeta com a eina metodològica d'aprenentatge i avaluació d'aquesta assignatura.

Hem triat la carpeta d'aprenentatge com a estratègia metodològica pel seu caràcter personalitzador, atès que permet evidenciar, tant als tutors com als alumnes, el progrés individual en les competències professionals, tant específiques com transversals, que es pretenen desenvolupar al llarg de les pràctiques.

La guia que tens a les mans vol ser un suport perquè puguis desenvolupar les teves competències professionals durant les pràctiques. Veuràs que la guia està estructurada en quatre parts.

En la primera part trobaràs informació sobre què entenem per *carpeta d'aprenentatge*, les possibles presentacions que pot tenir i l'organització que li pots donar, així com una descripció d'allò que assenyallem com evidències del teu aprenentatge.

En el segon apartat et detallem les vuit competències específiques que considerem òptimes de desenvolupar en el marc de les pràctiques als centres col·laboradors. En cadascuna d'aquestes marquem les evidències de caràcter obligatori que hauràs de mostrar a la carpeta.

En un tercer apartat —el més ampli— hem descrit divuit competències transversals que poden desenvolupar-se al llarg del pràcticum com a futur professional de l'Educació Social, perquè tu puguis fer una tria de les que voldràs treballar a partir de l'autoavaluació de les pròpies competències.

¹ En el document hem utilitzat el gènere masculí per referir-nos indistintament al gènere femení i masculí.

Per acabar descrivim com entenem l'avaluació de la carpeta mostrant-te els indicadors que tindrem presents, tant en l'avaluació de procés com en l'avaluació final. T'hi afegim una sèrie d'annexos, material que esperem que et serveixi per anar concretant en les tutories individuals i en petit grup la teva proposta formativa.

Ens agradaria transmetre't el caràcter innovador d'aquesta guia, i, per tant, comptem amb les teves aportacions per tal de millorar-la, de manera que sigui el màxim d'entenedora i facilitadora.

Et desitgem unes molt bones pràctiques!

R. Ribes

Coordinadora del Projecte

1

Què entenem per *carpeta d'aprenentatge*?

La *carpeta d'aprenentatge* es basa en la idea del *book* o carpeta dels artistes. Ho entenem com una manera de mostrar el procés d'aprenentatge en unes competències professionals a partir del recull d'*exemples* que mostren l'evolució que fem en el temps.

En el nostre cas, la carpeta és una eina que et permetrà anar recollint les mostres de les teves pràctiques que evidencien el teu procés d'aprenentatge. Com pots suposar, és un procés en el qual tu hi podràs participar molt activament, atès que es tracta d'aprendre a aprendre. La carpeta serà la representació del teu aprenentatge, que s'anirà construint i reconstruint al llarg del procés formatiu. Per tant, la carpeta és única i personal.

A l'hora de triar la carpeta com a eina que ens permet guiar el procés d'ensenyament-aprenentatge en el pràcticum, els objectius que et plantejgem són:

- Afavorir l'autonomia i la reflexió personal com a competències clau.
- Expressar els aprenentatges que has aconseguit.
- Valorar els teus progressos al llarg de les pràctiques.
- Gestionar els teus propis èxits i errors.
- Desenvolupar la teva capacitat de presa de decisions i resolució de problemes.
- Incloure l'autoavaluació com a part indispensable del teu procés formatiu.
- Responsabilitzar-te de la gestió de les teves pràctiques.

A la vegada, et pot ajudar a entendre quins són els objectius si saps el que no ha de ser la carpeta d'aprenentatge:

- Un recull o resum de les activitats desenvolupades a les pràctiques.
- Un diari del que s'ha fet cada dia.
- Una acumulació de materials o articles llegits.

Aquest procés d'autogestió del teu aprenentatge comptarà amb la supervisió individualitzada per part dels teus tutors (de la Facultat i del centre). Perquè te'n facis una idea, el procés de construcció de la carpeta ha de seguir cinc fases (quadre núm. 1).

Fases en l'elaboració de la carpeta d'aprenentatge

Fase 1: Negociació amb els tutors dels objectius que vols desenvolupar.

Fase 2: Identificació de les evidències obligatòries i optatives.

Fase 3: Revisió de les evidències mitjançant les tutories i l'autoavaluació.

Fase 4: Revisió de les evidències modificades i/o ampliades.

Fase 5: Presentació definitiva de la carpeta d'aprenentatge/autoavaluació.

Quadre núm. 1. Fases en l'elaboració de la carpeta.

1.1. Com he d'organitzar la carpeta?

A l'hora d'organitzar la carpeta d'aprenentatge, ja et pots imaginar que no hi ha una única pauta a seguir. Ho pots organitzar de la manera que vulguis, seguint el teu propi guió. Nosaltres el que marquem són uns continguts mínims (les evidències d'aprenentatge) però l'organització d'aquestes evidències a la carpeta la decideixes tu. Perquè t'adonis de la diversitat que hi ha, t'apuntem possibles formes d'estructurar-la:

- A partir de grans interrogants (que resumeixen les inquietuds que desenvoluparàs durant el pràcticum).
- A partir de preguntes concretes, seguint l'entrevista que fas amb l'educador...
- A partir d'un nucli central (per exemple, un dels teus projectes educatius) que es va ampliant en les diferents accions desenvolupades, a partir de les competències que vols desenvolupar...
- També pots decidir-te per organitzar les evidències del que has après tenint en compte qui les ha dut a terme: els materials confeccionats per un mateix, els materials recollits dels altres professionals i els recollits com a mostra d'aprenentatge dels usuaris.

Qualsevol manera d'organització és vàlida si hi ha una coherència interna en el mode de presentar-la i queda justificada a la carpeta. La forma que vulguis donar-li a aquesta carpeta és a les teves mans. Pots triar el format paper, capsa, classificador d'acordió, CD, pàgina web... El que sí que ha de poder assegurar el format que triïs, és que sigui funcional a l'hora d'anar arxivant el que facis des del primer dia per poder mostrar l'evolució. Cada vegada que facis una tutoria, sigui amb el tutor de la Facultat o amb el tutor del centre de pràctiques, l'has de portar i hi ha de quedar recollit tant el que tu mostres a les tutories com els acords i revisions que et vagin proposant els tutors. Per tant, la

presentació final de la carpeta quan hagi acabat el període de pràcticum inclourà tant els esborranys, materials que has anat presentant durant tot el procés com el producte final al que has arribat.

Presentació de la carpeta

Sigui quina sigui l'estructura que li vulguis donar a la carpeta, has d'iniciar-la amb la teva **presentació**. Aquesta ha d'incloure un **breu currículum** destacant tant la formació reglada com la no reglada (cursos, crèdits de lliure elecció, seminaris...), l'experiència laboral, de voluntariat, així com les activitats que t'agrada fer en el temps de lleure. Tot aquest bagatge és una aportació important a tenir en compte com a futurs educadors socials.

Un altre aspecte a incloure en la teva presentació és explicar la **motivació o els factors** que t'han portat a escollir el centre de pràctiques. També en la presentació, has d'explicar el que es pot trobar dins de la teva carpeta (de la mateixa manera que en un llibre hi trobem un índex del seu contingut) i justificar l'estructura que li has donat. Això serà una evidència (obligatòria) de la teva capacitat d'organització. Però, què és una evidència?

1.2. Les evidències de la carpeta d'aprenentatge

Entenem les *evidències* com el contingut, les proves que inclou a la carpeta per acreditar l'evolució del procés d'aprenentatge que has seguit al llarg de les pràctiques. Les evidències han de mostrar el creixement i la millora de les competències de l'estudiant. La carpeta d'aprenentatge ha de tenir un contingut variat i divers, com diversos són els alumnes, els tutors i les situacions d'aprenentatge. Però tots els continguts o evidències de la carpeta han d'estar lligats a les competències professionals que més endavant et proposem de desenvolupar.

A tall d'exemple, una evidència pot prendre el format de:

- Elaboracions informàtiques, audiovisuals...;
- Esquemes, mapes conceptuals... de com s'ha organitzat el contingut de la carpeta;
- Descripció d'activitats desenvolupades lligades a les competències professionals;
- Comparacions justificades a escala teòrica entre els teus esquemes conceptuals inicials i els esquemes reelaborats després d'un procés d'aprenentatge concret;
- Recerques bibliogràfiques i reculls de documentació sobre un tema concret, i justificació del perquè de la selecció que has fet i la postura personal argumentada i justificada;
- Processos seguits per a l'elaboració de materials que s'han creat o bé adaptat per a un objectiu o usuaris concrets;
- Processos seguits per a l'elaboració del contingut de xerrades informatives i/o formatives, exposicions, cinefòrums...

Veuràs que al llarg de la guia et proposem evidències obligatòries i evidències optatives lligades al desenvolupament de les competències professionals que hem seleccionat. Les evidències

obligatòries garanteixen que els continguts bàsics siguin presents a la carpeta per poder superar l'avaluació de l'assignatura. Les evidències optatives són les que tries tu per aprofundir en un tema que t'interessa i dissenyar la teva pròpia trajectòria d'aprenentatge.

A continuació detallem una completa mostra de les competències professionals que et proposem de desenvolupar al llarg de les pràctiques i les evidències que has d'incloure a la carpeta. En cada cas t'especifiquem si ho has de fer de forma obligatòria o bé optativa.

2

Les competències professionals específiques

D'acord amb el Llibre Blanc de l'Educació Social², entenem les *competències professionals* com el conjunt de coneixements, habilitats i actituds aplicades en el desenvolupament d'una professió. L'Agència per la Qualitat del Sistema Universitari Català (AQU) defineix les competències com el conjunt de sabers tècnics, metodològics, socials i participatius que s'actualitzen en una situació i en un moment particulars. Per tant, tenen un caràcter teoricopràctic, perquè, d'una banda, requereixen sabers tècnics i acadèmics i, de l'altra, s'entenen amb relació a l'acció en un determinat lloc de treball o context. El pràcticum com a assignatura és, doncs, un espai òptim per al desenvolupament de les competències professionals.

Pel que fa a tipologies, es diferencien les competències **específiques** derivades d'un àmbit professional concret, en aquest cas, l'educador social, i les **transversals o genèriques**, enteses com les competències essencials per al desenvolupament personal i professional sense ser específiques d'una determinada professió. Les competències transversals són necessàries per actuar de forma competent i permeten l'adaptació als continus canvis del món laboral. Tot seguit et presentem les que considerem fonamentals de desenvolupar al llarg del pràcticum.

Del conjunt de les 26 competències específiques que marca el Llibre Blanc de l'Educació Social, n'hem triat un total de 8 per desenvolupar de forma obligatòria. Pensem que aquestes vuit competències, pel seu vessant aplicatiu, estan totalment lligades a l'assignatura de pràcticum. Tot seguit les trobaràs en un quadre resum (núm. 2), juntament amb les evidències que t'han de permetre desenvolupar-les al llarg de les pràctiques. Això és, la descripció del servei/centre on fas les pràctiques i un guió amb els punts clau per al desenvolupament dels projectes educatius que hauràs de desenvolupar.

Et proposem com a mínim, el desenvolupament d'un projecte educatiu individual/ familiar i el desenvolupament d'un projecte educatiu de grup o comunitari. En cada centre o servei on es realitza el pràcticum acabarà de concretar-se el tipus de projecte que es pot desenvolupar. Donades les característiques dels centres és possible que només es puguin desenvolupar projectes educatius a nivell individual o al contrari, només a nivell grupal.

² El Llibre Blanc de l'Educació Social ha estat elaborat per l'Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y la Acreditación (ANECA) a partir dels esborranys del MEC sobre les orientacions de les noves titulacions en aquest procés de convergència cap a l'EEES.

Relació entre competències específiques i evidències obligatòries a incloure en la carpeta d'aprenentatge	
Competències professionals específiques que cal desenvolupar en el pràcticum.	Evidències obligatòries que proposem per desenvolupar-les.
1. Descriure les característiques fonamentals de l'entorn sociolaboral de l'acció socioeducativa.	Descripció del context de pràctiques.
2. Descriure el cas/grup amb què es planteja una acció socioeducativa ateses les característiques psicològiques, socials i educatives.	Descripció del cas del projecte individual/familiar. Descripció i finalitat del projecte de grup/comunitari.
3. Analitzar els factors biològics, institucionals/socials que afecten els processos socioeducatius.	Diagnòstic educatiu en el projecte individual/familiar. Fonamentació i justificació del projecte educatiu de grup/comunitari.
4. Fonamentar teòricament, a escala pedagògica, psicològica i sociològica (tenint en compte la legislació vigent), l'acció socioeducativa que es vol dur a terme.	Fonamentació i justificació del projecte educatiu de grup/comunitari.
5. Dissenyar programes d'acció socioeducativa.	Evidències del moment preactiu.
6. Aplicar els procediments i tècniques sociopedagògiques per a l'acció socioeducativa.	Evidències del moment interactiu.
7. Dissenyar, utilitzar i avaluar els materials creats en l'acció socioeducativa.	Materials creats per aplicar els projectes (si s'escau).
8. Avaluar els programes i estratègies de l'acció socioeducativa.	Evidències del moment postactiu.

Quadre núm. 2. Correspondència entre competències professionals específiques i evidències obligatòries a incloure en la carpeta d'aprenentatge de l'alumne.

2.1. Descripció del context del lloc de pràctiques

El pràcticum suposa la teva integració al centre o servei que se t'hagi assignat com a alumne on, acompanyat del tutor, desenvoluparàs les tasques pròpies d'educador a fi d'aprofundir i conèixer les tècniques d'intervenció social en l'àmbit específic. Això implica que has de conèixer en profunditat la institució on et trobes.

Evidències obligatòries:

- Dades del lloc de pràctiques de l'entitat: nom, adreça, telèfon, correu electrònic, director i tutor;
- Organisme a què pertany;
- Breu descripció de l'àmbit al qual pertany (gent gran, infància i adolescència, exclusió social, ASC, immigració, SSAP, discapacitat, cooperació internacional), la població a què atén, les funcions que desenvolupa i la legislació que l'empara;
- Breu descripció del personal que hi treballa i les funcions que desenvolupen en l'organigrama funcional;
- Xarxa a què pertany: recull de tots els serveis socials, sanitaris, educatius i comunitaris amb els quals es coordina el lloc de pràctiques.

2.2. Els projectes educatius

Conèixer els objectius, les estratègies, els recursos i les formes d'avaluació dels diferents programes i projectes educatius que s'utilitzen en el lloc de pràctiques és una de les fites del pràcticum. I et demanem, com a alumne en pràctiques, que desenvolupis quatre accions: **diagnosticar, planificar, aplicar i avaluar** en dos tipus d'acció socioeducativa: la intervenció individualitzada/familiar (**PEI/F**) i la intervenció grupal o comunitària (**PEG/C**). Això sempre s'adapta a les característiques i les possibilitats pròpies de cada servei. És a través del desenvolupament complet d'una acció socioeducativa individual/familiar i d'una altra de comunitària o de grup, que com a alumne podràs exercir les competències tècniques metodològiques, participatives i personals necessàries per exercir la professió d'educador social.

Els tres moments (quadre núm. 3) en què es desenvolupen les quatre accions de l'acció individualitzada/familiar i l'acció de grup/comunitària són:

- *Moment preactiu*: moment en què es fa l'avaluació de necessitats i el diagnòstic. Es prepara i es planifica la relació educativa.
- *Moment interactiu*: moment en què es du a la pràctica el que s'ha programat. És el moment en què l'educador i els educands entren en acció. Es tracta de l'aplicació.
- *Moment postactiu*: moment en què s'avalua la pràctica.

Els diferents moments dels projectes educatius			
Preactiu		Interactiu	Postactiu
Accions bàsiques			
Diagnòstic	Planificació	Aplicació	Avaluació

Quadre núm. 3. Els diferents moments dels projectes educatius.

Per tant, queda clar que la pràctica educativa diària de l'educador social sovint va encaminada a analitzar, diagnosticar, dissenyar, planificar, dur a terme i avaluar projectes educatius.

Ens trobem sempre que un plantejament és un procés de caràcter dinàmic que parteix d'una detecció de necessitats i d'unes previsions que es concreten en plans de treball organitzats i sistematitzats, que s'orienten cap a una acció de caràcter projectiu, que mantenen una relació sistèmica amb l'entorn i que es fonamenten en un ampli ventall de disciplines que aporten el coneixement del problema i l'establiment de criteris clars per a la presa de decisions.

2.2.1. El projecte educatiu individualitzat/familiar (PEI/F)

És el que s'adreça a una persona o a una família. Aquest tipus de projecte es pot esquematitzar de moltes formes i hi ha centres de pràctiques que ja tenen estipulat un esquema (PEI per als CRAES, PTT per als Centres de Justícia Juvenil, PIR per a discapacitats, PAI per a persones grans...). Hi ha centres, en canvi, que no ho tenen estipulat. Com a alumne, sempre hauràs de seguir el model del lloc de pràctiques, i si no en té, hauràs d'adaptar-ne un.

Les evidències obligatòries en el moment preactiu del projecte educatiu individualitzat/familiar inclouen la planificació de l'acció amb els apartats següents:

- 1. Descripció del cas:** noms i cognoms de les persones implicades (recorda que per guardar la privacitat el nom no pot ser mai real), dades personals, història familiar (genograma), característiques socials, psicològiques i educatives.
- 2. Diagnòstic educatiu:** valoració de les necessitats, identificació de la demanda, factors de risc, indicadors i factors compensadors (en el cas de l'acció individual, una evidència optativa pot ser el posicionament teòric sobre el qual dissenyes l'acció).
- 3. Problemàtica que s'ha d'abordar:** llista de problemes que s'han de treballar en l'acció socioeducativa individualitzada/familiar.
- 4. Continguts que cal treballar** (optatiu).
- 5. Objectius educatius:** plantejament dels canvis o adquisicions que ha d'aconseguir la persona o persones a les quals s'adreça l'acció socioeducativa.
- 6. Estratègies metodològiques:** per a cada objectiu, s'han d'indicar les activitats, recursos, temporalització, tècniques i estratègies que l'educador posarà en marxa perquè s'aconsegueixin els objectius.
- 7. Avaluació:** com i quan s'avaluarà l'assoliment dels objectius. Hem de plantejar-la en diferents moments: *inicial* o *de context* (abans del disseny del projecte), de *procés* o *formativa* (durant el desenvolupament del projecte) i *final* o *sumativa* (després de la implementació del projecte).

Els elements bàsics de tota avaluació a què has de donar resposta són:

- a) L'objecte, que respon a la pregunta *Què s'avaluarà?* (identificació del que vull avaluar i la determinació dels objectius);

- b) El referent, que respon a la pregunta *Respecte a quins criteris avaluarem?*
- c) La informació, que respon a les preguntes *Sobre quines dades avaluarem?, Quins instruments utilitzarem?*
- d) La valoració, que respon a la pregunta *Quins judicis de valor farem de les dades recollides, analitzades...?*
- e) La decisió, que respon a la pregunta *Què farem, en conseqüència?*

Pots complementar-ho responent a les preguntes *Qui avaluarà?, En quin moment es farà l'avaluació?*

Les evidències obligatòries en el moment interactiu del projecte educatiu individualitzat/familiar consisteixen a fer el seguiment del desenvolupament i registrar-lo.

En diari de camp o en fitxes de seguiment: dia i lloc de la intervenció, objectiu, descripció (què s'ha fet, com han reaccionat, dificultats trobades, canvis sobre la planificació), valoració global i aspectes que cal treballar en la propera intervenció.

Les evidències obligatòries en el moment postactiu responen a l'avaluació del projecte. S'ha de respondre al plantejament de què s'avaluarà i com es farà, escrit en el disseny del PEI/F. Valora l'*efectivitat*, l'*impacte* i la *sostenibilitat* del projecte.

- a) Avaluació de l'impacte. Valora l'abast del programa amb relació als implicats. Respon a la pregunta *S'han aconseguit els beneficis que buscàvem?*
- b) Avaluació de l'efectivitat. Determina la qualitat i el grau de significació dels resultats obtinguts. Dóna resposta a la pregunta *S'han cobert les necessitats detectades?*
- c) Avaluació de la sostenibilitat. Valora fins a quin punt les contribucions del programa són institucionalitzades amb èxit i perduren en el temps. Planteja't la qüestió *Són sostenibles els beneficis obtinguts?*

2.2.2. El projecte educatiu de grup/comunitari (PEG/C)

Aquest tipus de projecte s'adreça a un grup definit de persones o a la comunitat.

Les evidències obligatòries en el moment preactiu del projecte educatiu de grup/comunitari són les que inclouen la planificació de l'acció. Aquesta planificació es pot esquematitzar de moltes formes. Existeixen molts models de projectes. Com a alumne, sempre seguiràs el model del lloc de pràctiques, i si no en té, t'aconsellem seguir el model proposat des de la Facultat. En tots els casos, les evidències obligatòries són:

- 1. Denominació:** títol del projecte. Pot incloure un subtítol.

2. Descripció i finalitat: has de donar resposta a la pregunta *Què es vol fer?* i *Amb qui es vol fer?* Sovint també s'inclouen en aquest apartat la localització física i/o la ubicació en l'espai, és a dir, respondre *On es vol fer?* Descriu les línies generals del projecte i l'última finalitat que té. Aquest apartat és una mena d'introducció al projecte.

3. Fonamentació i justificació: has de donar resposta a la pregunta *Per què es vol fer?* Aquest apartat ha d'anar lligat a l'anàlisi del context i de les necessitats que s'ha fet prèviament al disseny del projecte. Raona cadascun dels arguments que hi aportis. Podràs fer ús de referències bibliogràfiques, estudis de recerca, etc.

Per a la realització de l'anàlisi del context pots seguir el model de Pérez Campanero (1994). Per tant, i seguint aquesta proposta, s'ha de diferenciar:

- *Fase de reconeixement* (recollida de la informació, observació i descripció del grup).
- *Fase de diagnòstic* (anàlisi i descodificació).
- *Fase de presa de decisions* (formulació de línies o directrius per al disseny de projectes educatius).

4. Continguts: has de donar resposta a la pregunta: *què es vol ensenyar?* (optatiu).

5. Objectius: has de donar resposta a les preguntes: *per a què es vol fer?* *Què es vol aconseguir amb el projecte?* Has d'incloure en aquest apartat els objectius generals i els didàctics. Has de vetllar per la coherència interna entre ambdós tipus d'objectius.

6. Estratègies metodològiques: has de donar resposta a la pregunta *Com es farà?* En aquest apartat hi has d'incloure:

- a) Els principis metodològics i les tècniques;
- b) Les activitats d'aprenentatge i d'avaluació formativa. Les activitats han d'estar ben detallades.

7. Temporalització: has de donar resposta a la pregunta *Quan es durà a terme?* (ubicació en el temps). T'aconsellem d'incloure en aquest apartat calendaris, cronogrames i horaris.

8. Recursos: has de donar resposta a les preguntes *Amb qui hem de comptar?*, *Què necessitem per a la seva realització?*, *Com es finançarà?* Una classificació possible dels recursos pot ser la següent: materials (fungibles i no fungibles), tècnics, d'infraestructura, humans i econòmics (fent especial incidència en el pressupost).

9. Avaluació: planteja-la en diferents moments. Pot ser: *inicial* o *de context* (abans del disseny del projecte), *de procés* o *formativa* (durant el desenvolupament del projecte), *final* o *sumatòria* (després de la implementació del projecte). Recorda els elements bàsics de tota avaluació a què has de donar resposta i que ja hem comentat en el projecte educatiu individual/familiar.

Evidències obligatòries en el moment interactiu del projecte educatiu comunitari o grupal. Són tots els materials que utilitzes en l'aplicació i consisteixen a fer el seguiment del desenvolupament i registrar-lo.

- *En diari de camp o en fitxes de seguiment:* dia i lloc de la intervenció, objectiu, descripció (què s'ha fet, com han reaccionat, dificultats trobades, canvis sobre la planificació), valoració global i aspectes que s'han de treballar en la propera intervenció.

Evidències obligatòries en el moment postactiu del projecte educatiu comunitari o grupal. És l'avaluació quan finalitza l'acció socioeducativa. S'ha de reprendre el plantejament de què s'avaluarà i com es farà que queda escrit en el PEC i desenvolupar-ho. Valora, com ja hem comentat en el projecte individual/familiar, l'*efectivitat*, l'*impacte* i la *sostenibilitat* del projecte.

3

Les competències professionals transversals

Les competències transversals o generals comprenen un conjunt de capacitats que es requereixen en diverses àrees ocupacionals i que són transferibles entre diferents activitats d'un sector. Per exemple, el treball en equip és una competència transversal necessària per treballar dins del camp de l'educació social, del treball social, de qualsevol magisteri...

Com ja imagines, el llistat d'aquestes competències és molt extens. Per fer-ne una selecció, hem recollit les opinions dels diferents agents que hi intervenen: els alumnes —els exalumnes de pràcticum—, els professionals que han estat tutors de pràcticum als centres i els professors que han estat tutors de pràcticum de la Facultat. Després de contrastar les opinions dels tres col·lectius les hem comparat amb la proposta del Llibre Blanc de l'Educació Social. El resultat és un total de divuit competències transversals que pensem que són necessàries de desenvolupar com a futur professional de l'educació social.

Seguint el Llibre Blanc, a l'hora de presentar les competències transversals les classifiquem en tres grups: les instrumentals, les personals i les sistèmiques. Tot seguit t'afegim en el quadre núm. 4 la llista de les divuit competències transversals.

Per superar l'avaluació de la carpeta et proposem que identifiquis un mínim de **tres** competències transversals (una de cada grup) com a punts febles que penses que tens com a futur professional i que, per tant, desenvoluparàs a la carpeta d'aprenentatge com a **evidències obligatòries**. A la vegada, hauràs d'identificar també un mínim de **tres** competències (també una de cada grup) com a punts forts que penses que tens com a futur professional i incloure-hi evidències en aquest sentit (de caràcter també obligatori). En total, has de seleccionar un mínim de sis competències entre les divuit que et proposem.

Les competències transversals que no seleccionis considera-les evidències optatives que pots decidir d'incloure o no a la teva carpeta. Hi ha però, algunes evidències que ja t'assenyalem a la guia com a obligatòries perquè les considerem bàsiques en el teu procés d'aprenentatge. Són:

- **El pla de pràctiques** (evidència de la competència d'organització i planificació).
- **La justificació de l'estructura de la carpeta** (evidència de la competència d'organització i planificació).
- **El diari de camp** (evidència de la competència d'anàlisi i síntesi).
- **L'exposició oral** (evidència de la competència de comunicació oral).

- **El document de compromís de pràctiques** (evidència de la competència de compromís amb la identitat i ètica professional).
- **L'anàlisi del rol professional** (evidència de la competència de rol professional).
- **L'autoavaluació del teu aprenentatge** (evidència de la competència de responsabilitat professional per la qualitat).

Competències transversals a desenvolupar en el pràcticum	
Instrumentals	1. Organització i planificació.
	2. Anàlisi i síntesi.
	3. Gestió de la informació.
	4. Resolució de problemes.
	5. Presa de decisions.
	6. Comunicació oral i escrita.
Personals	7. Habilitat en les relacions interpersonals.
	8. Treball en equip interdisciplinari i lideratge de grups.
	9. Consciència i regulació emocional.
	10. Autoconcepte i autoestima professionals.
	11. Anàlisi del rol professional de l'educador social.
	12. Compromís amb la identitat i ètica professional.
Sistèmiques	13. Aprenentatge autònom i continu.
	14. Creativitat.
	15. Adaptació a les noves situacions.
	16. Iniciativa i esperit emprenedor.
	17. Responsabilitat professional per a la qualitat.
	18. Crítica constructiva i reflexiva.

Quadre núm. 4. Selecció de les competències transversals que es proposen de desenvolupar al llarg del pràcticum.

Tot seguit, trobaràs un quadre de cadascuna d'aquestes divuit competències transversals on s'especifica una definició de la competència i els indicadors d'avaluació que els tutors utilitzarem per avaluar si n'has fet un bon aprenentatge, així com una proposta d'activitats possibles per poder-les desenvolupar. Et proposem una bibliografia per a poder consultar i també alguns annexos on trobaràs possibles pautes d'algunes d'aquestes activitats per dur-les a terme. S'han d'entendre, aquestes propostes, com a suggeriments a partir dels quals pots fer els ajustaments que vulguis.

3.1. Les competències instrumentals

En aquest grup s'inclouen sis competències que tenen un caràcter d'eina, una finalitat procedimental. En la primera que et proposem, la competència de planificar i organitzar, hi trobaràs dos evidències que marquem com a obligatòries, és a dir, que tots els alumnes heu d'incloure en la vostra carpeta d'aprenentatge: justificar l'organització de la carpeta i el disseny del teu pla de pràctiques que et permetrà de planificar i organitzar les teves accions pre-professionals.

El pla de pràctiques ha de ser motiu d'exposició de l'alumne en les primeres tutories individuals amb el tutor de la Facultat. Prèviament s'haurà hagut de comentar amb el tutor del centre. Has de negociar amb els tutors els objectius que et proposen a desenvolupar durant el període de pràcticum. No has d'entendre el pla de pràctiques com un document definitiu. Sempre es podrà modificar a partir de la reflexió justificada. El pla de pràctiques serà, al finalitzar la teva estada, un dels punts que hauràs d'autoavaluar.

Tant la competència instrumental sobre la capacitat d'anàlisi i síntesi de documents, la capacitat per comunicar i escriure bé, com la gestió de la informació són habilitats que ja has pogut desenvolupar al llarg de la teva formació inicial. Les hem seleccionat també com a competències transversals a desenvolupar durant l'assignatura de pràcticum perquè continuen sent bàsiques per a una correcta elaboració de la carpeta d'aprenentatge. Com a futurs professionals no podem dissenyar cap proposta educativa sense abans documentar-nos per fer un anclatge conceptual i teòric de les nostres accions socioeducatives.

Per tant, fer una recerca d'informació, seleccionar, resumir... les lectures o materials que creiem que ens poden orientar millor, són aspectes bàsics. Et proposem com a evidència obligatòria de la capacitat d'anàlisi i síntesi, la confecció d'un diari de pràctiques.

A la vegada, comunicar, ja sigui de forma oral o escrita, als altres les nostre opinions, projectes, conclusions... forma part de qualsevol acció socioeducativa. Pel que fa a la redacció escrita, no només has de tenir en compte el contingut o allò que vols fer arribar, sinó que l'estil de redacció és un aspecte que hauràs de treballar amb cura. Els materials escrits que presentis poden estar redactats en català o castellà, però han de seguir les normes ortogràfiques. Veuràs que et proposem una evidència obligatòria respecte al desenvolupament de la competència de comunicació oral. Es la que en diem activitat "d'exposició oral".

Per acabar, tant la competència professional per la presa de decisions com la resolució de problemes es refereixen a la capacitat d'anar donant resposta a les diferents situacions al llarg de les pràctiques que ens demanaran una reflexió per a decidir-nos sobre vàries alternatives o buscar una via de solució a una situació problema.

3.1.1. Organització i planificació	
Definició	<p>És la capacitat de determinar eficaçment les finalitats, metes, objectius i prioritats de la tasca que s'ha de desenvolupar, tot organitzant les activitats, els terminis i els recursos necessaris i controlant els processos establerts.</p> <p>Elements: establir prioritats d'objectius i tasques, treballar de forma sistemàtica i ordenada, previsió dels temps de cada cosa, establir terminis factibles, assenyalar indicadors de control i consciència que una excessiva planificació pot anar en contra de la creativitat.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Organitza les evidències que s'han d'incloure a la carpeta d'aprenentatge de forma estructurada i justificada. • Sap quines són les metes que vol aconseguir durant el període de pràcticum i queden recollides en el pla de pràcticum. • Utilitza els fulls d'acords i seguiment de les sessions de tutoria. • Planifica els programes d'acció socioeducativa individual/familiar i grupal/comunitària. • Planifica objectius realistes i factibles que s'han d'aconseguir en el temps indicat. • Sap modificar la programació planificada quan es detecten noves necessitats en el moment interactiu. • Es mostra sistemàtic en el disseny de l'observació i en la recollida d'informació.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Presentar un pla de pràctiques (annex 3.1.1.1). <p>Evidència obligatòria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Justificar l'organització de la carpeta. <p>Evidència obligatòria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborar un diari de camp semiestructurat on aparegui una descripció raonada i justificada, tant de la planificació del moment interactiu del projecte com de la seva execució i avaluació (annex 3.1.1.2). • Planificar un horari de les activitats a desenvolupar cada dia (annex 3.1.1.3).
Bibliografia	<p>Covey, S. (1997). <i>Els set hàbits de la gent altament efectiva</i>. Barcelona. Paidós/ Edicions 62.</p>

Annex 3.1.1.1. Pla de pràctiques

Universitat de Lleida
Facultat de Ciències de l'Educació

PRÀCTICUM DE LA DIPLOMATURA D'EDUCACIÓ SOCIAL

Curs 20__ - __

Dades d'identificació de l'alumne o alumna					
Cognoms i nom					
Adreça				Codi postal	
Població				Telèfon fix	
Província		NIF		Telèfon mòbil	
Dades del centre de pràctiques					
Nom del centre					
Nom del tutor o tutora					
Data d'inici de les pràctiques			Data de finalització de les pràctiques		
1. Objectius de treball.					

2. Programa de treball i activitats que s'hi desenvoluparan.

3. Nivell d'implicació de l'alumne o alumna (programació, implementació, acompanyament, assistència a reunions...).

4. Calendari i horaris.

5. Observacions.

Nom del tutor o tutora:

Signatura

Nom de l'alumne o alumna:

Signatura

Director o directora del centre:

Signatura

Equip tutor de la Facultat:

Signatura

Annex 3.1.1.2. Organitzar i planificar	
Diari de camp semiestructurat per a la intervenció individual/familiar	
Persona/família:	Lloc:
Referència de la programació:	Dia i hora:
Objectiu de la sessió:	
Descripció de la sessió: <ul style="list-style-type: none"> • Què s'ha fet? • Com han reaccionat les persones implicades? • Dificultats. • Canvis en relació a la programació. 	
Valoració global de la sessió (cal reflectir la justificació psicopedagògica i contextual del funcionament de la sessió):	
Aspectes que cal treballar pròximament:	

Annex 3.1.1.3. Planificació setmanal

	DL.	DT.	DC.	DJ.	DV.	DS.	DG.
Matí 9 a 14 h							
Migdia 14 a 16h							
Tarda 16 a 20h							
Vespre							

Aquest quadre és només orientatiu. El que sí és important de tenir en compte en la planificació que feu, és de registrar tots els dies de la setmana i tots els moments del dia.

Durant el període de pràcticum és molt important que busqueu un temps diari al marge de la vostra estada al centre per a la confecció de materials, lectura d'articles, disseny d'activitats, redacció del diari, etc... Com en la preparació de qualsevol assignatura, hi ha un temps presencial i un temps de treball individual. L'avaluació continua que fem de la carpeta d'aprenentatge demana també un treball continuat per part de l'alumne.

3.1.2. Capacitat d'anàlisi i síntesi	
Definició	<p>Capacitat de comprendre un fenomen a partir de diferències i desagregar sistemàticament les seves parts i establir la seva jerarquia, les relacions entre les seves parts i les seves seqüències.</p> <p>El pensament analític és el pensament dels detalls, de la precisió, de l'enumeració i de la diferència. En canvi, el pensament sintètic és la capacitat inversa: consisteix a ser capaç d'unir elements distints en un tot significatiu.</p> <p>Elements: distingir entre el que és essencial i el que és accessori o superficial. Diferenciar els elements i les seves relacions de dependència. Discriminar entre els diferents aspectes o components, nivells o factors que configuren una determinada realitat.</p> <p>Per a la síntesi cal buscar la relació, la interacció i la conjunció de les parts.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Sap analitzar correctament les situacions determinants per fer un diagnòstic educatiu d'un cas, grup o comunitat. • Té habilitat per sintetitzar l'anàlisi d'un cas, grup o comunitat per plantejar la problemàtica que s'ha d'abordar. • Sap aplicar el pensament analític i sintètic en la lectura de documentació interna del lloc de pràctiques. • Assumeix progressivament la capacitat de destriar els elements importants dels anecdòtics a l'hora de plantejar una acció socioeducativa.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Presentar l'anàlisi i la síntesi de les lectures, conferències o cursos als quals assisteixi durant les pràctiques (annex 3.1.2.1). • Analitzar la documentació interna del lloc de pràctiques per extreure'n la informació més important referida a la descripció del centre/servei. • Utilitzar el diari de pràctiques com a eina de recull de dades. <p>Evidència obligatòria (annex 3.1.2.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fer una anàlisi documental de tots els informes en relació al projecte individual/familiar. • Analitzar una activitat descomponent totes les competències professionals (específiques i transversals) que li ha permès desenvolupar.
Bibliografia	<p>Amorós, P. i Ayerbe, P. (ed). <i>Intervención educativa en inadaptación social</i>. Madrid: Síntesis Educación.</p>

Annex 3.1.2.1 Possible esquema per a l'anàlisi i síntesi d'una lectura

Descripció de les idees centrals o més rellevants que aporta la lectura:

1. Diferenciació de les idees principals de les secundàries (si escau).
2. Relació entre les idees centrals (si escau).
3. Síntesi de les idees centrals.
4. Valoració/reflexió personal:
 - a) Interpretació de les idees centrals de la lectura i relació amb altres lectures o marcs teòrics previs de l'alumne.
 - b) Transportabilitat a la pràctica professional.

A continuació, la possible graella per fer una autoavaluació de l'anàlisi d'una lectura integrant-hi l'avaluació que han fet altres persones: la **coavaluació** (tutors, companys...).

Criteris	Autoavaluació	Coavaluació	Proposta de millora
Hi estan incloses les idees més rellevants?			
Hi estan ben jerarquitzaades les idees més rellevants?			
Hi estan ben relacionades les idees més rellevants?			
La síntesi té en compte les idees clau?			
En faig una reflexió personal?			

Annex 3.1.2.2. Confecció del diari de pràctiques

El diari de pràctiques pot tenir diferents objectius. Si fas una lectura completa al dossier veuràs que fem referència a tres possibilitats. Lligat a la competència d'organització i planificació et proposem la confecció d'un diari de camp, amb l'objectiu de recollir la implementació de les intervencions individuals i/o familiars que et permetran planificar la següent sessió. Una segona possibilitat és utilitzar el diari emocional com un recull de les emocions i sentiments viscuts al llarg del pràcticum i que et servirà com a eina per desenvolupar la competència de consciència i regulació de les emocions. Aquestes dos opcions són evidències optatives que pots decidir d'utilitzar o no.

La tercera opció que et presentem en aquest annex és una evidència de caràcter obligatori. Es tracta de confeccionar, des del primer dia, un diari de pràctiques com a instrument per recollir dades del que fas cada dia o bé d'un aspecte que tu vols ressaltar. En aquest cas, el diari és com una agenda o memòria d'activitats que et facilitarà el moment d'elaborar informes, materials... perquè et permetrà de tenir una visió global d'un determinat aspecte al llarg de l'estada al centre. Fent una anàlisi d'allò que has anat escrivint al diari, podràs reflexionar sobre l'evolució d'un determinat aspecte en el temps. Per tant,ensem que pot ser una bona eina per a la teva formació, i en concret de la competència d'anàlisi i síntesi d'alguns aspectes del pràcticum.

El diari de les pràctiques l'has de portar a cada sessió de tutoria individual ja que amb aquesta funció d'agenda o memòria, li serveix al tutor de la facultat per adonar-se del ventall d'activitats que desenvolupes al centre. En el moment de l'avaluació final de la carpeta, s'ha d'afegir també com un material més que has utilitzat per al teu aprenentatge.

3.1.3. Gestió de la informació	
Definició	<p>És la capacitat per buscar, seleccionar, ordenar, relacionar, avaluar i valorar la informació que prové de distintes fonts.</p> <p>Elements: capacitat per buscar informació bibliogràfica, capacitat per distingir entre fonts primàries i secundàries, fer un bon ús de la biblioteca, buscar informació a Internet i prendre consciència del diferent valor que tenen els diversos tipus d'informació.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Coneix les principals fonts documentals en educació social i els recursos electrònics necessaris. • Identifica els principals recursos on es pot buscar la informació. • Gestiona bases de dades que permetin catalogar la informació localitzada i identificada. • Té capacitat crítica per jutjar la informació i els recursos disponibles, i diferencia la informació pertinent als objectius que es proposa.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Presentació de tota la carpeta d'aprenentatge i de la bibliografia segons les normes APA. • Presentació de totes les fonts documentals pròpies del lloc de pràctiques quan realitzen una acció socioeducativa individual/familiar i/o grupal/comunitària.
Bibliografia	<p>Fullana, J. (2005). Fonts de documentació en el camp de l'educació social. En Soler, P. L'educació social avui: la intervenció socioeducativa a Catalunya, pg 307-320. Girona: col·lecció ES.</p> <p>Adreça de consulta normativa APA per a la redacció de la bibliografia: www.bib.udl.cat/perfiles/alumnes/tutorials/citar.html</p>

3.1.4. Resolució de problemes	
Definició	És la capacitat per resoldre (reflexió, gestió i actuació) de forma satisfactòria situacions complexes considerades conflictives. El subjecte sap llegir-les correctament, té iniciativa per enfrontar-s'hi i aconsegueix resultats de millora o la superació total dels entrebancs.
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Detecta el problema i el descriu de forma objectiva. • Recull informació i s'assessora. • Identifica els elements i les persones implicades. • Autocrítica constructiva: competència per reflexionar sobre la pròpia responsabilitat en el problema. • Maneja les emocions personals per a la resolució de la situació (autocontrol emocional). • Reconeix les emocions dels altres. • Genera alternatives i plans d'acció per solucionar-ho. • Negociació: competència per resoldre conflictes tenint en compte la perspectiva i els sentiments dels altres. • Avalua els diferents plans d'acció segons pros i contres. • Elegeix segons la seva viabilitat i factibilitat. • Avalua segons el nivell de resolució i durabilitat de la solució. • Té iniciativa per enfrontar-s'hi.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Resoldre positivament situacions com ara (annex 3.1.4). Un dia l'alumne no pot assistir a les pràctiques o a les sessions de tutoria amb els tutors de la Facultat. <p>L'alumne ha donat una informació errònia a un usuari que ha provocat un incident al centre o servei.</p> <p>L'alumne no ha seguit les directrius del centre, no pensa com el tutor, no diu res i fa el que ell creu que és correcte.</p>
Bibliografia	López-Barajas, Emilio (1998). <i>La metodología del "problem solving". Fundamentos y técnicas</i> (coord.). UNED, 226.

Annex 3.1.4. Com resolc un problema?

1. Descripció del problema

Exemple: l'alumne no ha seguit les directrius del centre; no creu que sigui convenient tornar a aplicar el mateix programa d'estratègies cognitives del trimestre passat i en fa una adaptació.

2. Identificació dels elements i les persones implicades: alumne en pràctiques, professionals del centre (psicòleg i educador social), grup d'usuaris.

3. Emocions que sento: vergonya, culpa, preocupació... i reconeixement de les emocions dels altres.

4. Maneig de les emocions: reflexionar sobre la pròpia responsabilitat en el problema; tinc prou experiència per adaptar el programa? Ho havia de fer sense dir res?

Reenquadrament del problema.

Miro de pensar les coses des d'un altre punt de vista: ho he fet amb bona intenció, potser no és tan greu...

5. Elaboració de diferents alternatives.

6. Tria solucions: parlar amb el tutor i explicar-li que he adaptat el programa. Negociació tenint en compte les emocions del tutor i del psicòleg.

3.1.5. Presa de decisions	
Definició	La capacitat d'analitzar diverses alternatives i buscar una solució satisfactòria.
Indicadors d'avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Sap identificar les alternatives. • Proposa diferents solucions per a cada alternativa. • Pensa en els avantatges i inconvenients de cada solució. • És conscient de les seves emocions a l'hora de decidir. • Regula les seves emocions a l'hora de prendre una decisió. • Escull una possible solució tenint en compte els avantatges. • Avalua la decisió que ha pres.
Exemples d'evidències	<p>Mostrar el procés de presa de decisions que has seguit a l'hora de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escollir el centre de pràctiques. • Escollir el PEI o PEC. • Escollir treballar o únicament fer les pràctiques. • Substituir l'usuari amb el que desenvolupaves el PEI.
Bibliografia	<p>López Cachero, M. (1989). <i>Análisis y adopción de decisiones</i>. Madrid: Pirámide.</p> <p>Elizondo Huerta, A. (2001). <i>La nueva escuela: dirección, liderazgo y gestión escolar</i>. México DF: Paidós.</p>

Annex 3.1.5. Passos per prendre una decisió

Situació que he de decidir:

<p>Escollir el centre de pràctiques</p> <p>Definir les alternatives: gent gran o exclusió social.</p>
--

Alternativa 1: gent gran.

Avantatges	Desavantatges
A prop de casa.	Ja ho conec.

Alternativa 2: exclusió social.

Avantatges	Desavantatges
Sempre m'ha agradat, però... Tinc un amic que hi treballa.	És més lluny de casa. No sé si seré prou valent.

Decisió argumentada:

<p>Exclusió social</p> <p>L'àmbit de l'exclusió social serà un repte per a mi.</p> <p>Estic en un bon moment per acceptar aquest repte personal i professional.</p>
--

3.1.6. Comunicació oral i escrita	
Definició	La capacitat de transmetre, fer conèixer als altres allò que pensem i sentim.
Indicadors d'avaluació	<p>Comunicació escrita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estructura bé la frase. • Utilitza un llenguatge adequat. • Empra el vocabulari propi de la professió. • Redacta de forma clara. • Posa exemples que ajuden a entendre una idea. • Utilitza els signes de puntuació de forma adequada. <p>Comunicació oral:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llenguatge verbal: claredat, adequació, fluïdesa, vocabulari, exemples... • Llenguatge paraverbal: to, volum, ritme, entonació... • Llenguatge no verbal: expressió facial (mirada), postura corporal, distància, gesticulacions.
Exemples d'evidències	<p>Comunicació escrita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Redacció de les evidències. • Redacció del diari de camp. <p>Comunicació oral:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutories grupals i individuals. • Converses amb els usuaris. • Exposició oral (evidència obligatòria).
Bibliografia	<p>Morera Escarré, M. (1997). <i>Tècniques expressió oral i escrita</i>. Barcelona: UOC.</p> <p>Sanz, G. (2005). <i>Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents</i>. Barcelona: Graó.</p> <p>Serrano, S. (2003). <i>El regal de la comunicació</i>. Barcelona. Ara Llibres.</p> <p>Albadalego, M. (2007). <i>La comunicació més enllà de les paraules</i>. Barcelona: Graó.</p>

Annex 3.1.6. L'exposició oral de les teves pràctiques

Al finalitzar la teva estada al centre o servei on has desenvolupat el pràcticum es planifica l'activitat que en diem "l'exposició oral". Aquesta activitat d'aprenentatge té com a objectiu desenvolupar la competència transversal d'aprendre a comunicar o el que també en diem parlar en públic. Li donem el caràcter d'obligatòria per la clara relació que té aquesta competència amb la feina del professional de l'educació social. Saber comunicar serà una de les estratègies que utilitzareu en molts dels projectes que desenvolupareu. L'esforç que hem de posar en la preparació del guió de l'exposició (què, quan, com direm...) ens dóna seguretat i de ben segur reforça el feed-back amb aquells amb qui volem comunicar-nos.

L'activitat consisteix a presentar oralment als tutors del pràcticum una síntesi de la vostra experiència de pràctiques. El contingut és de caràcter obert ja que cada alumne pot decidir els criteris que seguirà per fer aquesta síntesi. El que sí et demanem és que hi hagi una reflexió socioeducativa del teu aprenentatge. Algunes possibilitats són fer-ho a partir de les competències professionals desenvolupades, del lligam entre el contingut de les assignatures donades a la diplomatura i les pràctiques realitzades, del contingut que us agradaria desenvolupar en el cas que hi hagués continuïtat del pràcticum, etc...

Pel que fa al temps que tindràs per explicar aquesta síntesi disposaràs d'uns 15-20 minuts. Tot seguit, s'obre un moment de conversa (entre 20 i 30 minuts) amb els tutors per fer-ne una posada en comú.

De cara a la seva planificació, i una vegada hagis decidit el contingut, hauràs de preparar l'estructura i el guió de l'exposició. Per a la confecció de l'estructura pensa en els tres moments que hem de recordar: la introducció, el desenvolupament de les idees principals i les conclusions.

Pel que fa a la presentació de l'exposició, has de decidir quins materials o recursos vols aportar, transparències, *power point*, esquema fotocopiats, materials que has elaborat... Un bon recurs per preparar la presentació és assajar-la prèviament controlant el temps de durada i els aspectes verbals, paraverbals i no verbals. Pots demanar-li a algú que faci "de públic" (pot ser interessant demanar-li a un company de pràctiques) perquè et pugui retornar la seva opinió en funció dels aspectes en què tu vulguis que es fixi:

- Llenguatge verbal: claredat, adequació, fluïdesa, vocabulari, exemples...
- Llenguatge paraverbal: to, volum, ritme, entonació...
- Llenguatge no verbal: expressió facial (mirada), postura corporal, distància, gesticulacions.
- Temps que utilitzes...

3.2. Les competències transversals personals

Les competències transversals personals són les que afavoreixen processos per conèixer-se millor un mateix, així com d'interacció social i cooperació amb els altres. Estem parlant dels pilars del saber ser i saber estar que recull el informe Delors o lligat al concepte d'intel·ligències múltiples de Gardner, estem referint-nos a les intel·ligències interpersonal i intrapersonal.

Les competències personals ens permeten formar-nos un concepte ajustat de nosaltres mateixos i utilitzar-lo en la nostra vida quotidiana. Desenvolupar un autoconcepte i una autoestima personal i professional adequada està molt lligat al desenvolupament de la consciència i regulació de les emocions que vivim donat que ens permet tenir el sentiment de control sobre les nostres accions professionals.

En aquest cas, ens interessa desenvolupar la consciència de les emocions que sentim durant el període de pràcticum per poder-les regular (que no reprimir) de manera que les accions pre-professionals que se'n desprenen siguin les més òptimes possible.

Durant el període de pràcticum esteu assajant el que serà el vostre rol professional, des d'un marc de compromís amb la identitat i ètica professional de l'educador social. Per tant, les accions pre-professionals que dissenyareu, dureu a terme i avaluareu han d'incorporar aquesta reflexió a la vegada que us permetran prendre consciència de les emocions que sentiu.

Us proposem el desenvolupament de sis competències. La consciència i regulació de les emocions, l'autoconcepte i autoestima professional així com l'anàlisi del rol professional i el compromís amb la identitat i ètica professional formen part d'aquesta necessitat de conèixer-nos personal i professionalment per poder relacionar-nos de la manera més òptima possible amb els altres. Veuràs que marquem una sèrie d'evidències per a l'anàlisi del rol professional com obligatòries així com la signatura del document de compromís de pràctiques perquè te molt a veure amb aquesta identitat i ètica professional que hem de desenvolupar.

La competència de relació amb els altres inclou l'autoavaluació de les habilitats socials per tal de ser més conscient dels nostres punts forts i febles. Aquest treball beneficiarà el desenvolupament de les nostres competències per al treball en equip. En el rol professional, la interdependència és una clau bàsica d'excel·lència laboral. Per tant, et proposem la possibilitat d'aprofitar l'assignatura de pràcticum per continuar desenvolupant tant el treball en equip amb els companys mitjançant les tutories grupals i les activitats de grup que puguis realitzar com el treball en equip que sigui possible desenvolupar en el teu centre de pràctiques. Cada centre de pràctiques estableix el nivell de participació que pots tenir en la seva dinàmica de treball d'equip.

3.2.7. Habilitat en les relacions interpersonals	
Definició	Capacitat per relacionar-se (verbal i no verbal) amb els altres de forma satisfactòria en un context social. Un aspecte imprescindible és l'empatia, entesa com la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre.
Indicadors avaluació	<p>Entre les habilitats socials de Goldstein, hem triat les relacionades amb l'assertivitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escoltar de forma activa. • Demana ajuda quan és necessari. • Disculpar-se. • Expressa els seus sentiments de forma assertiva. • Compren els sentiments dels altres (empatia). • Reconeix les emocions dels altres i les té en compte. • Demana permís si és necessari. • Negocia per arribar a un acord. • Afirmar els seus drets (assertius). • Formula i contesta una queixa. • S'enfronta a la pressió del grup.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Saber dir “no” a una petició inadequada d'un usuari (annex 3.2.7.2). • Saber donar unes instruccions als usuaris. • Demanar permís al tutor del centre per fer alguna cosa (annex 3.2.7.1).
Bibliografia	<p>Güell, M. (2005). <i>¿Por qué he dicho blanco si quería decir negro?. Técnicas asertivas para el profesorado y formadores</i>. Barcelona: Graó.</p> <p>Paula, I. (2001). <i>Comprender las habilidades sociales en educación</i>. Buenos Aires: Fundec.</p> <p>Segura Morales, M. (2002). <i>Ser persona y relacionarse</i>. Madrid: MEC.</p> <p>Smith, J. (2003). <i>Cuando digo no me siento culpable</i>. Barcelona: De Bolsillo.</p>

Annex 3.2.7.1. Habilitats socials

Descripció de l'activitat

Exemple d'habilitat social: saber demanar permís.

1. Decidir què és el que vull fer (per a què necessito permís): voldria ensenyar als usuaris una habilitat social i penso que és imprescindible realitzar una dramatització (*role playing*), i m'agradaria fer-ho fora de l'aula (sala d'actes, pati, etc.).
2. Decidir a qui he de demanar permís: tutor (en primer lloc).
3. Decidir com ho he de fer (es pot assajar abans): “Hola X, ja saps que estic fent una intervenció amb el grup d'usuaris i penso que va força bé; de fet, ara hauria de fer una dramatització i et volia preguntar si tu creus que la podria fer a la sala d'actes, perquè em sembla que l'aula és una mica petita”.
4. Escollir el moment adequat: quan estigui tranquil i ens pugui escoltar.

Annex 3.2.7.2. Habilitats socials (II)

Descripció de l'activitat: Saber dir “no” a la petició d'un usuari.

1. Un usuari et demana si li pots deixar 5 euros per comprar-li un regal a la seva mare pel seu aniversari, que te'ls tornarà a finals de mes.
2. Decidir el tipus de resposta que li donaràs:
 - Resposta passiva: li deixes els diners;
 - Resposta agressiva: “Però què t'has pensat...! Ni parlar-ne!”;
 - Resposta assertiva: “Entenc que els necessitis ara, però no t'ajudaria deixant-te'ls. Com a educador t'ajudaré ensenyant-te a administrar els diners”.

En general, la resposta assertiva per dir “no” seria:

Legitimar una emoció + proposta des de l'àmbit professional

3.2.8. El treball en equip interdisciplinari	
Definició	Model de participació en el treball que promou la interdependència activa, conscient i responsable d'un grup de persones amb l'objectiu d'aconseguir eficàcia dins de les organitzacions.
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Dominar les competències socials bàsiques per a la comunicació assertiva, capacitat d'escolta activa, de defensar i expressar els propis drets, opinions i sentiments, a l'hora que es respecta l'opinió dels altres. • Reconèixer les diferències del grup com una potencialitat. • Participar dels objectius del grup, implicar-se en el treball en grup amb els companys de pràctiques com a futur educador i promoure el treball cooperatiu amb els alumnes com a futur educador col·laborant en les tasques de grup del centre de pràctiques.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Recollir informació sobre el tipus de coordinació interdisciplinària que s'organitza al centre de pràctiques (annex 3.2.8.1). • Portar un diari personal on s'anoti l'evolució de la meua participació en el treball en equip. • Identificar les competències febles per al treball en equip a partir de l'auto-observació i/o observació dels altres (annex 3.2.8.2). • Desenvolupar i avaluar alguna de les competències febles a partir de registres observacionals. • Realització (si les circumstàncies ho permeten) d'una activitat de coordinació amb professionals o amb altres alumnes de pràctiques.
Bibliografia	<p>Castanyer, O. (2002). <i>La asertividad: expresión de una sana autoestima</i>. Bilbao: Desclée de Brouwer.</p> <p>Winter, R. S. (2000). <i>Manual de trabajo en equipo</i>. Madrid: Ediciones Díaz de Santos.</p>

Annex 3.2.8.1. Model de fitxa per a l'anàlisi de l'estil de treball interdisciplinari en el lloc de pràctiques

Estil de treball interdisciplinari.	Nivell intern (comunicació a escala de centre).	Nivell extern (comunicació amb altres serveis).
Nivell formal: reunions, traspàs d'informació sistematitzat.	<p>1. Reunió:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Professionals implicats. • Periodicitat. • Objectiu. <p>2. Reunió:</p> <p>3. Reunió:</p>	<p>1. Reunió:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Professionals implicats. • Periodicitat. • Objectiu. <p>2. Reunió:</p> <p>3. Reunió:</p>
Nivell informal: trobades, contacte telefònic, traspàs d'informació no sistematitzat.	<p>1. Contacte telefònic: professionals implicats, periodicitat, objectiu.</p> <p>2.</p>	<p>1. Contacte telefònic: professionals implicats, periodicitat, objectiu.</p> <p>2.</p>

Annex 3.2.8.2. El treball en equip: quines són les meves competències per al treball en equip?

Descripció de l'activitat

Una bona manera de prendre consciència de les pròpies competències per al treball en equip és l'autoobservació o bé demanar que algú de l'equip ens observi mentre participem en la reunió. Quan hagi identificat la competència que vols millorar, has de proposar accions per millorar-la i continuar observant-la per poder avaluar els canvis que et proposes.

A l'hora de desenvolupar aquesta competència, pots diferenciar les teves competències per participar com un membre més de l'equip o com a coordinador de l'equip, en cas que tinguis l'oportunitat de fer-ho (lligat al PEI o PEC).

Indicadors per a l'avaluació de la competència de treball en equip				
Abans de la reunió	No	Poc	Bastant	Sí
S'ha enviat a temps la convocatòria completa.				
S'ha buscat l'espai més adient.				
S'han preparat els materials, informacions... que calia.				
Desenvolupament				
Participació en la reunió				
Respecta el torn de paraula.				
Respecta les opinions de tothom.				
Escolta activament.				
Dóna/demana informació clara i estructurada.				
Intervé des del pensament complementari.				
Participa en l'anàlisi d'una situació, problema...				
Participa donant la seva opinió, propostes concretes, suggeriments i alternatives.				
Participa en la presa de decisions conjunta.				
Conducció de la reunió				
S'inicia la reunió a l'hora fixada.				
Tothom té clar l'objectiu de la reunió.				
Se segueix l'ordre del dia i es tracten tots els temes previstos.				
Tothom té informació dels temes que s'han de tractar.				
Es reorienta l'atenció, si cal, en els temes que cal tractar.				
Tots els participants participen en la reunió.				
Es respecta els torns de paraula (per començar i acabar).				
Es garanteix el respecte a les opinions de cadascú.				
Es desenvolupa el pensament complementari davant la possible polarització de posicions.				
S'arriba a acords o decisions en la majoria de temes tractats.				

Al final del tema, es resumeixen les decisions que ha pres el grup.				
Es concreta un dia per a la propera reunió.				
S'ha acabat la reunió a l'hora fixada.				
Després de la reunió: acta i avaluació				
• Rol de participant				
He respectat els torns de paraula?				
He respectat les opinions de tothom?				
He escoltat els meus companys?				
He donat i/o demanat informació clara i estructurada?				
La meva intervenció, ha estat des del pensament complementari?				
He participat en l'anàlisi d'una situació, problema...?				
He participat donant la meva opinió, propostes concretes, suggeriments...?				
He participat en la presa conjunta de decisions?				
• Rol de coordinador				
Estaven convocades totes les persones necessàries per dur a terme els objectius de la reunió?				
Hi han assistit totes les persones convocades?				
Tothom ha aportat la informació de la seva àrea que calia?				
El temps que s'havia previst ha estat suficient?				
Hi ha hagut interferències durant la reunió que s'haguessin pogut evitar?				
Els acords o decisions presos han estat suficientment valorats?				
Els acords o decisions presos han estat consensuats pels assistents?				
Els acords s'han recollit per escrit de manera que tothom els pugui tenir?				

3.2.9. La consciència i regulació de les emocions

Definició	<p>Consciència emocional. Els factors afectius o emocionals condicionen els processos d'aprenentatge i, per tant, n'hem de ser conscients com a primer pas per manejar-los de forma efectiva. Ser conscients del que sentim en un moment determinat i/o del que senten els altres ens permetrà ajustar el nostre comportament perquè la intervenció socioeducativa sigui efectiva.</p> <p>Regulació emocional. Ens permet regular o manejar les emocions de manera que puguem ser més independents emocionalment del nostre entorn. Durant les pràctiques viurem situacions que ens faran sentir insegurs, potser se'ns farà difícil establir uns límits en la nostra implicació, ens angoixarem davant el treball de la memòria, haurem d'automotivar-nos per continuar algun projecte... Manejar aquestes emocions ens ajudarà a aconseguir el nostre objectiu. Com més hàbils siguem en la regulació més podrem ajudar els altres. Si podem regular les emocions que ens genera la percepció de dolor o angoixa que viu una altra persona, això facilitarà que puguem actuar professionalment, ens centrarem en la manera que podem ajudar l'altre. En canvi, si no podem regular les pròpies emocions davant el dolor de l'altre, serà molt més difícil poder oferir una relació d'ajuda professional.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none">• Posa nom a les emocions que sent en les diferents situacions de les pràctiques i a les que percep en l'altre (usuari, company de feina, família...).• Explicar la causa d'una determinada emoció (lligam entre pensament-emoció).• Adonar-se de la relació entre pensament-emoció-acció.• Prendre consciència de la necessitat de regular les emocions desagradables per poder aprofitar al màxim el període de pràcticum.• Manejar les emocions amb diferents estratègies de manera que no interfereixin negativament en el desenvolupament de les pràctiques.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none">• Recollida d'informació sobre una de les estratègies per al maneig de les emocions (annex 3.2.9.1) i proposar-me un pla d'acció per desenvolupar-la i avaluar-la en diferents situacions del pràcticum.• Confecció d'un diari emocional en què prenc consciència del que sento durant el pràcticum, què faig per manejar-lo i què em proposo per emprar-lo millor (annex 3.2.9.2).
Bibliografia	<p>Bisquerra, R. (2000). <i>Educación emocional y bienestar</i>. Barcelona: Praxis.</p> <p>Bach, E., i Darder, P. (2004). <i>Des-educat. Una proposta per viure i conviure millor</i>. Barcelona: Edicions 62 (edició castellana: Paidós).</p> <p>Davis, M.; McKay, M. I Eshelman, E. (2001). <i>Técnicas de autocontrol emocional</i>. Barcelona: Martínez Roca.</p>

Annex 3.2.9.1. La regulació emocional: quina estratègia utilitzo?

Descripció de l'activitat

Tria una de les estratègies que creus que pots desenvolupar en el maneig de les teves emocions, fes una proposta d'acció, porta-la a terme i avalua'n el resultat.

Existeixen diverses estratègies per manejar les emocions desagradables (por, ràbia, angoixa...). A partir de diferents autors —Lindenfield (1998), Goleman (2000), Bisquerra (2000), Ellis, (1999, 2000), Bach i Darder (2002)—, presentem una recopilació d'estratègies orientades a modificar el propi estat emocional:

- El **distanciament**, consisteix a deixar passar un temps des de la situació que provoca la nostra emoció (ràbia, ansietat...) fins a la resposta. Aquest distanciament ens permet poder valorar més objectivament el que ha passat. El temps pot anar des d'uns minuts fins a dies, segons la situació. Aquest temps pot ocupar-se fent activitats plaents —esports, lectura, cinema...—, és a dir, per ajudar-nos a fer un distanciament utilitzem la distracció conductual.
- La tècnica de **reestructuració cognitiva**, que consisteix a substituir els pensaments negatius per altres de més neutres o positius. Suposa un canvi en la manera de pensar, mirar la situació que ha creat el conflicte des d'un altre punt de vista.

Si els nostres pensaments (valoracions, conviccions...) s'ajusten a la realitat, no es converteixen en problemàtics, perquè els sentiments i emocions que generen seran adequats, però si no s'hi ajusten produiran pensaments distorsionats (deformacions de la realitat, distorsions cognitives...) que potenciaran l'aparició de sentiments i emocions inadequades. Ellis i Harper (1975) van definir deu possibles distorsions cognitives que, una vegada identificades i treballades, poden ajudar a reduir les emocions negatives:

- **Polarització:** fa referència a avaluar les pròpies qualitats personals en categories dicotòmiques extremes (tot o res); la forma de pensament "tot o res" constitueix la base del perfeccionisme i ens enfronta amb la por de cometre qualsevol error.
- **Filtre mental:** tendència a escollir un detall negatiu d'una situació, fixant-s'hi tant que la resta d'informació queda difuminada. Atès que no existeix consciència d'aquest procés de filtratge, la persona arriba a la conclusió que tot el que succeeix és negatiu.
- **Lectura del pensament:** es dóna quan pensem que sabem tot el que els altres pensen i els seus futurs comportaments cap a nosaltres, tot vist des d'un punt negatiu. Això marca la nostra conducta cap a aquella persona.
- **Generalització excessiva:** fa referència a una conclusió general a la qual s'arriba a partir d'un petit accident en un moment determinat ("mai tindrè sort", "mai podré", "tots els homes són iguals" ...).
- **Raonament emocional:** prenem els nostres sentiments com a prova objectiva; em sento inútil → sóc inútil.
- **Personalització:** ens situa en el centre de qualsevol problemàtica, assumint alguna responsabilitat que no ens toca o considerant que la gent ens va en contra.

- Enunciacions “hauria de”: el famós “hauria de fer això o allò” és un imperatiu absolut dirigit cap a nosaltres mateixos. Comporta frustració, amargura...
- Etiquetatge: consisteix a catalogar d’una manera simplista i rígida els altres o un mateix, a partir d’un detall aïllat o parcial.
- Catastrofisme: tendència a expressar sempre el pitjor del futur, totes les alternatives que trobem són negatives (“no me’n sortiré”, “això no ho podré fer”...).
- Evasió de control: es creu que no es té control sobre la vida, tot es deu al destí i no cal fer res per canviar-ho.

Acceptar la pròpia responsabilitat. En determinats casos, acceptar la part de responsabilitat que poguéssim tenir en un conflicte ens ajuda a reduir l’emoció negativa (ràbia...) al mínim, ja que valorem i acceptem la possibilitat que la “culpa” no sigui únicament de l’altre.

Reenquadrament i planificació de la resolució del problema. Davant d’un conflicte, és necessari analitzar-lo i buscar-hi una solució satisfactòria. La reestructuració cognitiva és una bona aliada en aquests casos: donar una nova dimensió al problema, plantejar-lo des d’un punt de vista diferent i trobar quelcom de positiu en aquesta situació.

Sentit de l’humor. Buscar el vessant còmic de les nostres emocions constitueix una bona via d’escapament per disminuir les emocions negatives. Molts dels acudits que s’expliquen habitualment no parteixen d’una situació divertida, sinó d’una desgràcia. Amb l’humor aconseguim allunyar-nos de les situacions i veure-les des d’un angle més objectiu, ens en distanciem per tenir una visió més global del problema i ens convertim en espectadors de les nostres pròpies actuacions. Riure’s d’un mateix també denota un sentit autocrític important, fortalesa de caràcter i seguretat. La persona optimista, malgrat els problemes que pugui tenir, sempre troba motius que l’encoratgen a viure amb entusiasme i il·lusió.

Distracció conductual. Consisteix a dirigir l’atenció cap a alguna activitat diferent de la que estàvem fent en el moment del conflicte, que sigui motivadora. La distracció s’utilitza freqüentment en situacions de demora de gratificacions que produeixen un sentiment de frustració. Dins de la distracció conductual, el control de la respiració o la relaxació en serien possibles estratègies.

Annex 3.2.9.2. El diari emocional

Descripció de l'activitat

El *diari emocional*, com a eina de desenvolupament personal, s'entén com un recull de les emocions viscudes per l'alumne al lloc de pràctiques i que, de ben segur, intervindran en la forma d'abordar-les o en la forma d'interpretar les situacions viscudes. Els factors afectius o emocionals condicionen els processos d'ensenyament-aprenentatge i, per tant, n'hem de ser conscients com a primer pas per manejar-los de forma efectiva.

Et proposem el diari com a eina d'autoreflexió. Per poder ser una eina d'expressió emocional, el diari serà un espai privat. En tot cas, tu decidiràs si vols fer-ne un ús públic amb els companys de pràctiques i/o amb els tutors.

Un possible format de diari seria el següent:

Descripció d'una situació viscuda

- Allò que algú va fer, dir... i et va repercutir d'alguna manera.
- La manera com vas proposar al grup una activitat.
- Un conflicte que has tingut amb una altra persona.

La teva reacció/les teves reflexions al voltant de la situació, els teus sentiments

- Com et vas sentir a l'escoltar o veure una conversa, situació...
- Allò que no vas fer en aquell moment, però que ara t'hauria agradat fer o dir.
- Les evocacions d'altres situacions viscudes que aquella situació et va provocar.
- Les teves creences sobre aquella situació.

Anàlisi de la situació al cap d'un cert temps, per poder fer-ho de forma més objectiva

- Com interpretes ara la situació viscuda.
- Quins sentiments tens al recordar-ho.
- Si t'hi tornessis a trobar, reaccionaries d'una altra manera?
- Contrastar les teves idees amb les que tenen altres persones respecte a la situació.
- Què et proposes fer davant una situació semblant?

De l'anàlisi/reflexió d'aquestes situacions viscudes amb càrrega emocional podem adonar-nos dels nostres punts forts, i ens servirà també per decidir quins són els punts febles en què volem aprofundir i adonar-nos del procés d'aprenentatge que vulguem dur a terme per desenvolupar-los.

3.2.10. L'autoconcepte i l'autoestima personal i professional	
Definició	<p>Autoconcepte i autoestima. L'autoconcepte és el pensament que tenim de nosaltres mateixos i l'autoestima, el sentiment derivat d'aquesta autoavaluació. Tenim diferents conceptes sobre nosaltres mateixos en funció dels contextos en què ens relacionem. Així, podem parlar d'autoconcepte físic, social, acadèmic, professional... Les pràctiques han de permetre desenvolupar la confiança en un mateix com a professional. És important tenir un autoconcepte personal i professional ajustat i voler conèixer quins són els nostres punts forts com a professionals i quins són els que ens cal treballar més.</p> <p>Aquesta capacitat autocrítica sovint està mediatitzada pels valors o criteris que interioritzem del nostre entorn —família, televisió, companys...—, sense preguntar-nos si hi estem gaire d'acord. Podem ser massa exigents amb nosaltres mateixos o, al contrari, confiar massa en les nostres possibilitats. Caldrà que ho revisem per ajustar-nos a la realitat. Unes bones pràctiques han de permetre desenvolupar el sentiment de satisfacció per la feina feta.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre el model personal de bon professional i es situa com a futur professional: identificar almenys tres punts forts i tres de febles com a futur professional. • Demana al tutor/equip professional l'opinió referent al que ha fet l'alumne. • És capaç d'acceptar una crítica constructiva dels companys de pràctiques, dels usuaris, tutors o equip professional del centre. • Es mostra satisfet del seu projecte de pràctiques. • Manifesta la seva opinió en les tutories individuals/grupals i les argumenta des dels referents teòrics de les diferents assignatures.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Fer una descripció contrastant “com em veig jo/com em veuen els altres”. • Fer una autoavaluació dels punts forts i febles lligats al codi deontològic del professional de l'educació social. • Reflexionar sobre el valor de les pràctiques com a moment de reafirmació personal en el meu projecte formatiu i professional. • Demanar als altres el seu parer sobre una de les meves produccions i de quina manera he sabut integrar-les (annex 3.2.10). • Triar, d'entre totes les activitats realitzades —al marge del PEI i del PEC—, una producció/situació... de la qual l'alumne se sent particularment satisfet, i justificar-ho.
Bibliografia	<p>Branden, N. (1995). <i>Los seis pilares de la autoestima</i>. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica.</p> <p>Bach, E. I Darder (2002). <i>Sedúctete para seducir</i>. Vivir y educar las emociones. Barcelona. Paidós.</p> <p>Marinoff, L. (2001). <i>Més Plató i menys Prozac</i>. Barcelona. Edicions B.</p>

Annex 3.2.10. Demano l'opinió!

Descripció de l'activitat

A partir d'un material que has elaborat de cara a les activitats dels projectes, demana l'opinió als usuaris, companys de pràctiques, tutors del pràcticum..., de manera que puguis integrar les seves aportacions, tant en el sentit de reafirmar la teva proposta com de cara a millorar-la (si escau).

Pots confeccionar una breu fitxa del material de manera que ajudi a explicitar l'objectiu:

- Objectiu del material.
- Contingut que es vol treballar.
- Característiques de l'usuari o grup a qui va adreçat.
- Descripció de l'activitat on s'incorpora el material.
- Principis que has utilitzat a l'hora de confeccionar-lo.

Materials/recursos

Assignatures en què hagi treballat els principis per a la intervenció socioeducativa i l'elaboració de materials.

Recull d'altres materials realitzats amb objectius semblants.

3.2.11. El rol professional de l'educador	
Definició	Capacitat per reconèixer-se i valorar-se com a professional que exerceix un servei a la comunitat i es preocupa per la delimitació del seu rol professional en el conjunt de l'equip interprofessional.
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Argumenta el seu posicionament respecte al rol professional de l'educador en l'àmbit on fa les pràctiques.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • La recerca d'informació sobre les funcions de l'educador social en l'àmbit concret on tu realitzes les pràctiques (aportacions teòriques de les diferents assignatures que has cursat fins ara, a través de revistes especialitzades) i el contrast amb la teva pràctica. • Relació de les tasques que realitza l'educador social al centre a partir de l'observació que en fas cada dia: tasques de gestió, d'atenció directa als usuaris, amb les famílies, tramitació d'ajuts, de formació contínua, de coordinació... • Entrevista a l'educador social del servei/centre on fas les pràctiques. L'objectiu és recollir la seva opinió sobre la idoneïtat de les funcions que té assignades al servei/centre on està treballant i la coordinació que estableix amb els diferents serveis. Temes que poden comentar-se (annex 3.2.11). • Posada en comú amb els companys que realitzen el pràcticum en un mateix àmbit. • Reflexió individual sobre la diferenciació de funcions entre l'educador social i altres professionals que poden treballar en el mateix equip interprofessional: <ul style="list-style-type: none"> - El treballador social. - L'animador sociocultural (cicles formatius). - El terapeuta ocupacional. - El tècnic en integració social (cicles formatius). - El psicòleg, pedagog o psicopedagog. <p>En cas que creguis que no hi ha una clara diferenciació, analitza quins poden ser els motius, avantatges i inconvenients i propostes de millora.</p> <p>Evidències de caracter obligatori</p>
Bibliografia	<p>Planella, J. (2000). <i>La identitat de l'educador social</i>. Barcelona: FPT- Universitat Ramon Llull.</p> <p>Planella, J. I Villar, J. (2003). <i>L'educació social: projectes, perspectives i camins</i>. Barcelona: Pleniluni.</p> <p>Soler, P. (coord) (2005). <i>L'educació social avui: la intervenció socioeducativa a Catalunya</i>. Universitat de Girona. Girona.</p>

Annex. 3.2.11. Recomanacions per fer una entrevista a l'educador social

Atès que tens un objectiu molt clar, recollir la seva opinió sobre la figura professional de l'educador social, t'aconsellem una entrevista semi - estructurada. En aquest cas, l'entrevistador prepara una sèrie de preguntes o qüestions sobre les quals vol recollir la informació i la resposta de l'entrevistat és totalment oberta. Això et facilitarà l'anàlisi de la informació i la comparació, si escau, amb les respostes d'altres educadors entrevistats pels teus companys de pràctiques.

Per fer l'entrevista hauràs de tenir en compte els aspectes contextuals, com ara el millor moment per dur-la a terme, la durada i l'espai per fer-ho, per evitar, en la mesura que sigui possible, interrupcions. Per obtenir bé la informació et recomanem que en facis un enregistrament en àudio, demanant prèviament el consentiment de la persona entrevistada i informant-la de l'ús que en faràs.

A la carpeta d'aprenentatge has de presentar la transcripció literal de la gravació ressaltant els fragments que vulguis analitzar amb més profunditat. Així mateix, pots justificar per què són més rellevants per a tu aquests fragments i no uns altres, lligant-ho a plantejaments teòrics que hagis treballat a les diferents assignatures o hagis llegit pel teu compte.

- Respecte a la formulació de les preguntes, recorda que siguin del tot genèriques per no condicionar les respostes o induir a la persona entrevistada a una determinada resposta.

Preguntes que pots formular durant l'entrevista:

- Punts forts respecte a les funcions de l'educador en l'àmbit i en el centre en concret.
- Punts febles respecte a les funcions de l'educador en l'àmbit i en el centre en concret.
- Propostes de millora pel que fa a l'assignació de funcions.
- Model d'intervenció socioeducatiu amb què treballa l'educador social.
- Coordinació que estableix dins del centre o servei.
- Coordinació que estableix amb els serveis externs.
- Definició clara de la professió en l'àmbit: està prou reconeguda la seva funció socioeducativa? Creieu que cal reivindicar-la?...

3.2.12. Compromís amb la identitat, desenvolupament i ètica professionals	
Definició	<p>Capacitat per reconèixer-se i valorar-se com a professional que exerceix un servei a la comunitat i es preocupa per la seva actualització permanent respectant i recolzant-se en els valors ètics i professionals.</p> <p>Elements: comprendre i participar de la cultura professional, reflexionar sobre el propi quefer professional, participar en activitats i actes relatius a la professió, mostrar interès per actualitzar-se, estar al dia en l'avanç dels coneixements i tècniques pròpies de la professió, i mostrar obertament la seva postura ètica davant de situacions compromeses.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Respecta la confidencialitat i la privacitat de la informació del centre i de les persones. • Facilita l'autonomia de les persones mitjançant el seu saber fer i la seva pràctica professional cap a un creixement personal i/o cap a la integració crítica en la comunitat a la qual pertanyen. • Estableix en la relació educativa un pacte de confiança i responsabilització per ambdues parts (educand i educador) per tal de garantir-la. • Assumeix el codi ètic de la professió com a element d'autoregulació que justifiqui l'acció professional responsable. • La seva actitud es basa en el respecte, la responsabilitat, la seriositat, la protecció dels drets humans i la legislació vigent. • Manté una postura activa, constructiva i solidària quant a la pràctica de la seva professió. • Fomenta la participació en la mesura de les seves possibilitats en la promoció i participació comunitària de les persones amb les quals treballa i/o de les institucions. • Té consciència de la importància de la complementarietat de funcions en els equips interdisciplinaris i de la necessitat de col·laboració i coordinació.
Exemples d'evidències	<p>Presenta el document de compromís de les pràctiques (annex 3.2.12).</p> <p>(Evidència obligatòria)</p> <p>Selecciona els articles del codi deontològic de l'educador social que t'han resultat més costosos de seguir al llarg de la teva estada al centre de pràctiques i explica'n el motiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifica algun moment crític en què t'has qüestionat la teva acció educativa i el seu significat.
Bibliografia	<p>En les següents pàgines web podeu trobar el codi deontològic vigent de l'educador social:</p> <p>http://www.eduso.net/red/codigo.htm</p> <p>http://www.ceesc.es</p> <p>XV Congrés Mundial de l'AIEJI i III Congrés Estatal de l'Educació Social (2002) "Ètica i qualitat en l'acció socioeducativa". Barcelona: CEESC.</p>

Annex 3.2.12. Document de compromís de pràctiques

Universitat de Lleida
Facultat de Ciències de l' Educació

PRÀCTICUM DE LA DIPLOMATURA D'EDUCACIÓ SOCIAL
DOCUMENT DE COMPROMÍS DE PRÀCTIQUES

Dades d'identificació de l'alumne/a			
En/Na			
Adreça		Codi postal	
Població		Telèfon fix	
Província	NIF	Tel. mòbil	

Alumne/a de la diplomatura d'Educació Social de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida.

Es dona per assabentat/da

Que les pràctiques a realitzar en el centre o servei: _____

Depenent de _____ no constitueixen cap tipus de relació laboral ni adquisició de cap dret amb l'esmentat centre o servei ni amb la institució.

L'alumne/a reconeix:

- Estar cobert per l'assegurança escolar i la Institució on fa les pràctiques no es fa responsable de cap accident o malaltia de l'estudiant en pràctiques.
- Que l'assistència al centre és obligatòria en les hores i els dies convinguts.
- Que l'assistència a les sessions amb l'equip tutorial de la Facultat de Ciències de l'Educació és obligatòria.
- Que tota responsabilitat professional és del personal del centre o servei. Per tant, totes les actuacions professionals que realitzi l'alumne es faran amb l'autorització prèvia del tutor o responsable del centre o el servei.

I es compromet a:

- Assistir al lloc de pràctiques assignat durant el període que es fixi.
- Seguir les orientacions del responsable del centre o servei i/o personal que li sigui assignat com a tutor de pràctiques.
- Elaborar conjuntament amb el tutor del centre o el servei un pla de pràctiques i lliurar-lo (quinze dies després d'haver-se iniciat les pràctiques) a l'equip de tutors de la Facultat.
- Mantenir una reserva total i una discreció màxima en les relacions interpersonals pel que fa a les qüestions internes del centre o el servei.
- Elaborar una memòria de les pràctiques que serà presentada per duplicat: una còpia al tutor del centre o el servei, i l'altra, segellada pel centre i amb el vist-i-plau del tutor del centre o servei, serà lliurada als tutors de la Facultat, en les dates que aquests li comunicaran oportunament.

Si les circumstàncies ho fan necessari, el responsable del centre o servei podrà sol·licitar la suspensió de les pràctiques al degà de la Facultat de Ciències de l'Educació, el qual, si ho creu adient, ho comunicarà per escrit a l'alumne.

Signat, a Lleida, ____ de _____ de 20____

3.3. Les competències transversals sistèmiques

Les competències sistèmiques són aquelles que ens permeten tenir una visió del sistema com una totalitat. L'educador ha de desenvolupar, a part de les competències personals i instrumentals, aquestes competències, perquè li permetran comprendre millor la complexitat de la realitat socio-educativa.

Necessitem d'unes competències personals e instrumentals per treballar en equip en un àmbit professional concret. Però a la vegada, les competències sistèmiques ens permeten tenir una mirada molt més inclusiva de la nostra acció en el sistema socioeducatiu global en el que s'insereix la nostra activitat professional. Les competències per a l'aprenentatge autònom i permanent, la responsabilitat pròpia per a la qualitat professional, la crítica constructiva, la creativitat, la iniciativa i la capacitat per adaptar-nos a les noves situacions ens permetran avançar tant en el creixement professional com organitzacional dels centres i serveis on treballem.

En aquest sentit, i dins de la competència de la responsabilitat professional per la qualitat, et proposem una evidència obligatòria que en diem "autoavaluació".

3.3.13. Autonomia en l'aprenentatge	
Definició	<p>Capacitat d'orientar el seu estudi i aprenentatge de manera cada vegada més independent, desenvolupant iniciativa i responsabilitat del seu propi aprenentatge.</p> <p>Elements: desenvolupament de la seva capacitat d'autonomia personal, acadèmica i professional, capacitat de gestionar el seu temps, seleccionar les seves prioritats, complir els terminis establerts i responsabilitat davant el que s'ha acordat. Qüestiona les coses pel seu compte i abandona progressivament la dependència d'altres.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupa hàbits, tècniques i actituds que faciliten la realització de tasques professionals cada vegada de manera més autònoma. • Utilitza estratègies d'aprenentatges múltiples perquè pugui desenvolupar l'autoaprenentatge i l'autoavaluació. • Reflexiona sobre com pot adquirir una major autonomia per a l'aprenentatge. • Assumeix progressivament més responsabilitats. • Considera que té prou iniciativa. • Té idees pròpies i és capaç de defensar-les. • És capaç d'exterioritzar el procés intern seguit abans, durant i després de l'aprenentatge.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Exposar un cas o un fet en què penso que he actuat de forma autònoma i respondre a les següents qüestions obertes: què ha passat, què he fet, què he pensat, què he dit, què he après...(annex 3.3.13.1). • Plantejar un problema —i la seva resolució— ocorregut durant el període de pràctiques, que he resolt sense ajut o sense consultar els altres. • Prendre consciència del propi procés d'aprenentatge autònom (annex 3.3.13.2).
Bibliografia	<p>Monereo, C. i Barbera, E. (2000). Diseño instruccional de las estrategias de aprendizaje en entornos educativos no-formales. A Monereo et al. <i>Estrategias de aprendizaje</i>. Madrid: Visor/Ediciones de la Universitat Oberta de Catalunya.</p> <p>Ontoria, A. (2000). <i>Potenciar la capacidad de aprender y pensar</i>. Madrid: Narcea, SA.</p>

Annex 3.3.13.1. Qüestions obertes

Descriu breument la situació que penses que mostra l'autonomia en el teu procés d'aprenentatge.

Què ha passat?	
Què he fet?	
Què he pensat?	
Què he dit?	
Què he après?	
Altres aportacions.	

Annex 3.3.13.2. Avaluació sobre el propi procés d'aprenentatge

- Un cop el tutor t'ha fet arribar els resultats de la fitxa d'observació, marca't un pla de treball que hakis de seguir per millorar la teva autonomia i estableix com faràs el seguiment per veure si ho has aconseguit.
- Quines conclusions n'has extret?

Fitxa d'observació				
<i>Ha de respondre el tutor o tutora del centre</i>				
Estadi inicial d'autonomia	Molt	Bastant	Poc	Gens
<ul style="list-style-type: none"> • Valora positivament la seva capacitat per aprendre. • Desenvolupa confiança en les seves capacitats i habilitats. • Identifica condicions emocionals que poden influir en el seu aprenentatge i les sap controlar. • Demostra motivació intrínseca per aprendre a superar les dificultats. • Identifica les metes d'aprenentatge (intrínseques o extrínseques). • Es compromet a aconseguir les fites d'aprenentatge. • Identifica condicions ambientals com a influents del seu aprenentatge. • Analitza les condicions de la tasca: tipus d'activitat, complexitat, seqüència que cal seguir, condicions, etc... • Analitza les estratègies d'aprenentatge més convenients. • Sap establir el temps necessari sobre les fites d'aprenentatge. • Formula un pla de treball. • S'inicia en la presa de consciència de la seva capacitat de control sobre el seu aprenentatge. 				
Estadi intermedi d'autonomia	Molt	Bastant	Poc	Gens
<ul style="list-style-type: none"> • Reconeix les seves possibilitats i limitacions i les sap aprofitar. • Millora el control sobre les condicions emocionals que poden influir en el seu aprenentatge. • Demostra una motivació intrínseca per aprendre a superar les dificultats. • Analitza amb major criteri les condicions de la tasca: tipus d'activitat, complexitat, seqüència que cal seguir i condicions, entre altres. • Millora la selecció d'estratègies d'aprenentatge més convenients per aconseguir fites d'aprenentatge. 				

<ul style="list-style-type: none"> • Millora la formulació del seu pla de treball per un de més realista i efectiu. • Revisa i ajusta les estratègies d'aprenentatge en funció de la tasca. • Revisa i ajusta les accions que va realitzant per aconseguir fites d'aprenentatge. • Avalua la seva actuació en funció de les fites i el pla proposat. • Introdueix canvis per a la millora de la seva actuació. • S'autoavalua a partir de criteris elaborats per ell mateix. 				
Estadi consolidat d'autonomia	Molt	Bastant	Poc	Gens
<ul style="list-style-type: none"> • Demostra autocontrol de les seves capacitats i condicions emocionals. • Demostra domini en la formulació del seu pla de treball. • Avalua i decideix, durant la seva actuació, si ha de canviar-la o ajustar-la per aconseguir les seves fites. • Demostra domini en la formulació de criteris de l'avaluació abans, durant i al final del procés de treball. • Assumeix l'avaluació com una actitud i una estratègia permanent de millora. • Pren consciència sobre la seva interacció amb els altres en funció de les seves fites d'aprenentatges personals. • Valora l'aportació dels altres en el seu procés d'aprenentatge. 				

3.3.14. Creativitat	
Definició	<p>Capacitat per modificar les coses o pensar-les des de diferents perspectives, i oferir solucions noves i diferents davant de problemes i situacions convencionals.</p> <p>Elements: modificar i millorar processos. Capacitat per produir treballs originals, capacitat per identificar problemes. El pensament divergent és un procés pel qual es desenvolupa un escenari expansiu, generatiu, explorador, descobridor d'opcions, que busca comprendre el problema en la seva totalitat i no de manera superficial.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Té fluïdesa d'idees. • Demostra capacitat d'adaptació als canvis. • Té aptitud per reorganitzar o redefinir. • Imagina relacions entre el que observa i les seves variables. • Imagina les possibilitats d'adaptació, de reforma i d'aplicacions alternatives. • És capaç d'eliminar prejudicis. • Relativitza l'opinió i els judicis de valor dels altres. • Es formula preguntes per a les quals encara no té resposta. • És capaç de reinventar normes, modificar-les. • Per resoldre un problema necessita tenir moltes dades, conèixer a fons. • És capaç de reutilitzar les idees dels altres de manera constructiva. • Accepta les crítiques.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Descripció d'un procés creatiu, per exemple, per fer material didàctic (annex 3.3.14.1). • Explicació i resolució d'un problema en què l'enfocament, o bé la solució, segons tu ha estat innovador (annex 3.3.14.2). • Aplicació de diferents tècniques inventives (llista de preguntes, sinèctica, superposició i analogia, anàlisi combinatòria, pluja d'idees...) al llarg del pràcticum. • Escull una situació en què consideris que vas tenir iniciativa al llarg del pràcticum. • Aporta fets observables de l'ús imaginatiu de metodologies o continguts en les propostes, el disseny i l'aplicació, diferent del que es fa anar tradicionalment.

Bibliografia	<p>Lawton, D. i Gordon, P. (1996). <i>Dictionary of Educations</i>. London: Hodder & Stoughton.</p> <p>Amabile, T.(2000). <i>Creatividad e innovación</i>. Bilbao: Deusto.</p> <p>De la Torre, S, (1995). <i>Creatividad aplicada. Recursos para una formación creativa</i>. Madrid: Escuela Espanyola.</p> <p>Muñoz, J. (1994). <i>El pensamiento creativo</i>. Barcelona: Octaedro.</p>
--------------	---

Annex 3.3.14.1. Descripció del procés creatiu

Per exemple, per crear material didàctic. Cal recordar el procés seguit en altres experiències prèvies.

Fases que cal seguir:

1	Orientació: apuntar el problema.	
2	Preparació: adquirir dades pertinents.	
3	Anàlisi: desglossar en parts més petites el material més important.	
4	Ideació: recollir alternatives en forma d'idees.	
5	Incubació: aïllar-se per invitar a la il·luminació del problema.	
6	Síntesi: reunir totes les peces.	
7	Avaluació: avaluar les idees resultants des del criteri de la seva creativitat.	

Annex 3.3.14.2. Fases en la solució creativa de problemes

Explicació i resolució d'un problema en què l'enfocament, o bé la solució, segons tu ha estat innovador.

1	Pensar en totes les fases del problema.	
2	Seleccionar els subproblemes: especificació del problema general en subproblemes.	
3	Pensar en qui ens podria ajudar.	
4	Seleccionar les fonts de dades més adequades.	
5	Pensar en totes les idees possibles que es puguin fer servir com a clau del problema.	
6	Seleccionar les idees que portaran més fàcilment a la resolució del problema.	
7	Pensar en totes les maneres possibles de provar.	
8	Imaginar els avantatges i desavantatges.	
9	Decidir la solució final en funció de la seva aportació innovadora.	

3.3.15. Adaptació a situacions noves	
Definició	<p>Capacitat d'adaptar-se a les situacions canviants i modificar la conducta per integrar-se amb versatilitat i flexibilitat.</p> <p>Elements: capacitat per reconèixer situacions noves. Capacitat per adaptar-se a un entorn diferent, a la metodologia de treball independent i autònom, capacitat per treballar diferents àrees de manera simultània i adaptar-se a les diferents audiències.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Pot fer prediccions, organitzar i preveure situacions futures. • Té flexibilitat per adaptar-se als canvis. • Genera noves idees. • Reacciona a estímuls i desafiaments de l'aprenentatge en el període de pràctiques de manera adaptativa. • Reacciona amb eficàcia davant els canvis imprevistos. • Manté la serenitat i la professionalitat quan les coses no surten com desitja. • Té habilitat per gestionar noves situacions.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Aporta tres situacions en què consideris que l'acció educativa no va sortir com t'esperaves, i explica com vas adaptar-t'hi. • Recull un parell de situacions en les quals, tot i la improvisació o la rapidesa en la presa de decisions, consideris que la teva actuació va ser encertada, o si més no creativa. Raona i justifica la resposta. • Tria dos situacions que pensis que t'hagin ajudat a l'autoconeixement, perquè la resposta que vas donar et va sorprendre fins i tot a tu per la teva capacitat resolutiva. • Tria dos situacions arran de les quals vas pensar que t'havien ajudat a conèixer més una altra persona (usuari o professional), perquè la resposta que et van donar i la que tu vas adoptar no les havies imaginat i les valores com a satisfactòries. • De la teva experiència al pràcticum, on et situaries si la línia contínua anés de l'adaptabilitat a l'estabilitat? On et sents més còmode, més segur? Situar-te en un punt o en un altre, quines conseqüències preveus que té a curt, mitjà i llarg termini? (annex 3.3.15).
Bibliografia	<p>Golleman, D. (2002) <i>La práctica de la inteligencia emocional</i>. Kairós.</p> <p>Rowland, R. (2003) <i>¿Quién se ha comido mi queso?: el camino de la realidad</i>.</p>

Annex 3.3.15. Adaptabilitat versus estabilitat

De la teva experiència al pràcticum, on et situaries si la línia contínua anés de l'adaptabilitat a l'estabilitat?

Estabilitat					Adaptabilitat				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Elements per a la reflexió

<ul style="list-style-type: none">• On et sents més còmode? On et sents més segur? <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<ul style="list-style-type: none">• Quines conseqüències preveus que té a curt, mitjà i llarg termini situar-te en aquest punt? <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<ul style="list-style-type: none">• Ets al lloc on voldries ser? Si la resposta és negativa, què penses fer per canviar-ho? <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

3.3.16. Iniciativa i esperit emprenedor	
Definició	<p>Predisposició a actuar de manera preactiva, posant en acció les idees en forma d'activitats i projectes amb la finalitat d'explotar les oportunitats al màxim, assumint els riscos necessaris.</p> <p>Elements: recerca de noves oportunitats, superació de situacions passades. Recerca d'informació provinent de diferents fonts i imaginació proactiva per trobar solucions adequades assumint riscos.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Recerca de noves oportunitats d'aprenentatge. • És capaç de superar situacions passades. • Mostra capacitat per orientar-se als resultats. • Recerca d'informació procedent de diferents fonts. • Manifesta que té imaginació per trobar solucions adequades assumint riscos.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Enumera diferents situacions en què es posi de manifest la teva iniciativa i esperit innovador en el lloc de pràctiques. • Reflexiona si has observat diferències, i a què les atribueixes, entre la teva capacitat d'iniciativa i l'esperit emprenedor en la vida personal i la professional i/o acadèmica (annex 3.3.16.1). • Relata, si s'ha donat el cas, una situació en què no hagi dut a la pràctica una idea pròpia, tot i que pensessis que era vàlida. Raona els motius i analitza la situació des de diferents punts de vista (annex 3.3.16.2). • Explica els passos seguits per dur a terme un projecte, des de la ideació fins a la materialització, i si penses que il·lustren i justifiquen el teu esperit emprenedor. • Escull i explica un parell d'actuacions realitzades per altres professionals del centre o servei que valoren perquè posen de manifest la iniciativa o l'esperit emprenedor. • Fes un recull de totes les capacitats, habilitats, competències, creences, idees que t'ajuden a afrontar situacions amb iniciativa i esperit emprenedor. • Fes un recull de totes les capacitats, habilitats, competències, creences, idees que no t'ajuden, et frenen o et desarmen per afrontar situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.
Bibliografia	<p>Rovira Celma, A. i Trias de Bes, F. (2005). <i>La bona sort. Claus per a la prosperitat</i>. Empresa Activa.</p>

Annex 3.3.16.1. Entre el que és personal i el que és professional

Reflexiona si has observat diferències, i a què les atribueixes, entre la teva capacitat d'iniciativa i l'esperit emprenedor en la vida personal i la professional i/o acadèmica.

Describeu una situació en què consideris que es veu reflectida la teva iniciativa.	
Vida personal	Vida professional
<i>Buscar-me una feina per contribuir a l'economia familiar, tot i que els pares no m'haguessin demanat que ho fes.</i>	<i>Dissenyar una pàgina web per al centre amb la finalitat de donar a conèixer la tasca que duen a terme.</i>
Quines habilitats, competències, estratègies, tècniques, coneixements, actituds... vas utilitzar en aquella situació?	
Vida personal	Vida professional
<i>Aplicar les tècniques de recerca de feina activa que vaig aprendre en un curs d'inserció laboral que vaig fer l'any passat.</i>	<i>Aprofitar els coneixements adquirits a l'assignatura de Noves Tecnologies.</i>
A quines conclusions arribes?	
Què et plantejes arran d'aquesta anàlisi?	

Annex 3.3.16.2. I si...? No ho sé, no ho sé...

Relata, si s'ha donat el cas, una situació en la qual no hagi dut a la pràctica una idea pròpia, tot i que pensessis que era vàlida. Raona els teus motius i analitza com haurien avaluat la situació diferents persones, situa't en el seu lloc i prova d'imaginar quina possible resposta t'haurien donat.

Situació Cal fer difusió de la jornada de portes obertes. Sóc molt hàbil en disseny gràfic —en vaig fer un curs fa temps— i de seguida vaig fer uns esbossos de cartell per anunciar-la...	
Tu	<i>Em fa vergonya ensenyar-ho. Això s'escapa de les meves obligacions; ara sóc educador i no dissenyador gràfic.</i>
El teu tutor	<i>Ens has fet un favor, ens has estalviat un munt de feina.</i>
Altres professionals	<i>Té iniciativa, el noi.</i>
Usuaris	<i>És molt maco. Es nota que està a gust al centre.</i>
Afegeix altres punts de vista <i>Els meus companys de classe</i>	<i>Pots ajudar-me a dissenyar un recurs per al meu centre.</i>

Un cop feta l'anàlisi, quin penses que hauria estat el desenllaç de la situació si s'hagués dut a la pràctica?

Haurien agraït la iniciativa perquè no tenien gaire temps ni diners per fer-lo.

.....
.....

Què has après?

Què la vergonya o la por al que diran han frenat una bona iniciativa.

.....
.....

3.3.17. Responsabilitat professional per a la qualitat	
Definició	<p>Realitza i manté un treball de qualitat d'acord a les normes i gestiona per processos utilitzant indicadors de qualitat per a la seva millora contínua.</p> <p>Elements: utilitza indicadors per avaluar el seu progrés i resultats. Planificar i realitzar les activitats correctament. Buscar la millora de manera permanent en tot el que es realitza. Participar en els processos d'autoavaluació assumint responsabilitats com a avaluador o com a avaluat.</p> <p>Entén la qualitat com un procés de millora contínua i no com un requisit burocràtic.</p>
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Dissenya processos d'avaluació i revisió dels objectius, metodologia i recursos de treball de manera autònoma. • Manifesta, mitjançant la participació activa, el treball en grup, flexibilitat personal i organitzativa per a l'optimització de les intervencions educatives o la qualitat del servei. • Se sent membre compromès amb el centre o servei, i això fa que s'automotiivi perquè millori ell mateix. • Es manté informat, comunica i té confiança suficient per transferir responsabilitat i autoritat. • S'esforça per mantenir la qualitat en les relacions interpersonals amb els companys i/o usuaris. • La informació que transmet en reunions, a l'equip de treball, dels usuaris... està basada en fets objectivament comprovats. • Demostra sensibilitat per a la formació contínua. • Accepta les propostes formatives que se li ofereixen per millorar com a professional.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Fa una autoavaluació de les competències desenvolupades (evidència obligatòria, annex 6.2). • Selecciona alguna situació que consideris problemàtica al lloc de pràctiques. Com et vas comportar davant la recerca i la solució de problemes? La teva manera d'actuar, quina influència ha tingut quant a la millora de la qualitat del servei? • Analitza la teva reacció a una crítica des de la millora com a professional (annex 3.3.17.1). • Elaboro la teva definició de qualitat i, en funció d'aquesta, tria tres moments en què, segons tu, les actuacions dels teus companys o usuaris hagin contribuït a la millora de la intervenció educativa o de la qualitat del centre o servei. • Escull dos accions que podries fer per millorar la teva qualitat professional (annex 3.3.17.2).
Bibliografia	<p>Airasian, P., Gullickson, A. (1999). <i>Herramientas de autoevaluación del profesorado</i>. Bilbao: Mensajero.</p>

Annex 3.3.17.1. Davant les crítiques constructives, què faig?

Analitza com reacciones davant les crítiques dels altres (companys, tutors...) i raona si la teva reacció afavoreix la teva millora com a professional.

- **Crítica**

Ex.: Per no entregar una documentació en el termini establert, per arribar tard...

.....

.....

.....

.....

- **Què faig?**

Accepto ràpidament, em costa, continuo justificant la meva proposta mirant de convèncer l'altre...

M'enfado, ignoro...

.....

.....

.....

.....

- **Conseqüències**

Em costa concentrar-me en la feina, aturar la reunió en aquest punt...

.....

.....

.....

.....

- **Què puc aprendre com a professional del que em diuen els altres?**

Hauria de ser més constant; així evitaria anar amb presses de darrera hora i la documentació hauria estat presentada en el temps fixat.

.....

.....

.....

.....

Annex 3.3.17.2. “Jo puc...” En lloc d’“hauria” o “si jo pogués”

Escull dos accions que podries fer per millorar la teva qualitat professional.

Acció que vull fer. Concreta la idea.	Què puc fer sobre això?	Establir un termini per dur-ho a terme.
<i>Aprofundir en el coneixement de la nova llei de dependència.</i>	<i>Buscar la llei a Internet, BOE...</i>	<i>A la tarda.</i>
<p>Un cop s’arriba a la data fixada. Ho he fet? ☐ Sí ☐ No</p> <p>Escriu un missatge de felicitació:</p> <p><i>Hi ha un temps per a cada cosa, és qüestió d’organitzar-se.</i></p>		
<p>Un cop s’arriba a la data fixada. Ho he fet? ☐ Sí ☐ No</p> <p>Motiu:</p> <p><i>M’ha trucat una amiga per sortir a fer un tomb i ho he preferit. He pensat: “Ja ho faré més tard...”.</i></p>		
<p>Fixa una altra data per fer-ho.</p> <p><i>Demà al matí abans d’anar a treballar o al vespre.</i></p>		
<p>Un cop s’arriba a la data fixada. Ho he fet? ☐ Sí ☐ No</p>		
<p>Anàlisi que en faig.</p> <p><i>No he de ser tan exigent amb mi mateix, cal deixar una mica més de marge per fer les coses, així segur que aconseguixo seguir la planificació prevista. He d’aprendre a programar de manera més flexible.</i></p>		

3.3.18. Capacitat crítica i autocrítica	
Definició	És la capacitat de valorar un pensament, idea, teoria, actuació dels altres... a partir d'uns criteris objectius. S'ha d'assegurar el vessant constructiu de la valoració, és a dir, que ajudi l'altre a millorar la producció. L'autocrítica és la capacitat per analitzar la pròpia idea o actuació amb la mateixa objectivitat.
Indicadors avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Valora una idea, actuació... a partir de criteris objectius. • Aplica els criteris de forma objectiva i assegura la distància emocional a l'hora de fer-ho. • Expressa, de forma correcta, verbalment o per escrit, l'argumentació que justifica la seva crítica. • Reconeix els errors de la seva actuació per iniciativa pròpia i proposa alternatives de millora.
Exemples d'evidències	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi d'una crítica que faig davant la producció d'un company de pràctiques en una de les sessions de tutoria —criteris que utilitzo al fer-la, argumentació que expressa, resposta del company...— (annex 3.3.18). • Descripció d'una intervenció directa (entrevista, activitat, conversa...), autovaloració a partir d'uns criteris objectius i proposta d'accions que se'n deriven per a la millora professional. • Triangulació d'aquesta autovaloració amb l'avaluació dels companys, tutors, usuaris del centre...
Bibliografia	Cano, E. (2005). <i>Com millorar les competències dels docents. Guia per l'autoavaluació</i> . Barcelona: Graó.

Annex 3.3.18. Capacitat crítica i autocrítica

Aquest petit esquema et pot ajudar a analitzar la crítica que fas als companys de la seva producció. La informació que retornes a un company sobre la seva feina pot ser:

Confirmatòria	Quan els dius que t'ha agradat, que han fet bé la seva feina.
Positiva	Quan els dius allò que per a tu és un punt fort i allò que es pot millorar a partir de l'aplicació d'uns criteris que han estat consensuats per tots. Has de ser positiu. No es tracta de dir el que falla i prou, sinó d'oferir alternatives al teu company perquè ho pugui millorar.
Motivadora	Quan confirmes allò que és un punt fort i, en comptes de dir-li el que tu consideres com a punt feble, ajudes l'altra persona a identificar i millorar un punt feble. La idea clau és valorar l'altre a partir de dades objectives, escoltar-lo i respectar els seus sentiments. Facilitar la conversa perquè l'altre pugui fer una autoavaluació.

4

L'avaluació de la carpeta com a eina del teu aprenentatge

4.1. Com avaluem la carpeta?

En el treball per carpetes ens interessa avaluar el nivell d'aprenentatge que has aconseguit, i no tant el nivell de treball que hakis fet. Per tant, inclou tant el procés d'elaboració i revisió de les evidències d'aprenentatge mitjançant la tutorització i el seguiment de la teva estada al centre com l'avaluació final, és a dir, la carpeta com a producte final que lliuraràs un cop finalitzat el període de pràcticum. A la vegada, inclou també l'exposició que faràs al final del període de pràcticum sobre les competències desenvolupades.

Els 10 punts de la nota final de l'assignatura de pràcticum es distribueixen en dos apartats (quadre núm. 5). El procés d'elaboració, el producte final de la carpeta i l'exposició oral tenen un valor de fins a 7 punts. D'aquests 7,2 punts es donen a l'exposició oral. Els altres 3 punts són el resultat de l'avaluació que fa el tutor de centre de la teva estada al lloc de pràctiques. Per poder sumar els dos apartats cal que estiguin aprovats.

Procés d'elaboració de la carpeta	5 punts	}	7 punts
Producte final carpeta			
L'exposició oral	2 punts	}	3 punts
Estada en el centre	3 punts		
<hr/>			
Nota final	10 punts		

Quadre núm. 5. Repartició de la nota final del pràcticum.

També et proposem que facis una autoavaluació del procés d'aprenentatge quan hagi acabat el pràcticum. Per tant, et demanem que et posis una nota sobre 5, a partir dels criteris que trobaràs a l'annex 6.2. Aquesta valoració l'hauràs d'incloure a la teva carpeta d'aprenentatge donat que és una evidència de caràcter obligatori.

Tot seguit et detallem els indicadors que ens serviran per avaluar el procés i el producte final, la carpeta.

4.2. L'avaluació de procés: les tutories i l'estada al centre

Els tutors disposen de dos moments bàsics per valorar el procés dels teus aprenentatges: les tutories i l'observació de la teva estada al centre o servei. S'ha planificat un mínim de quatre tutories individuals i tres tutories grupals amb el tutor que tinguis assignat a la facultat/centre al llarg de tot el pràcticum. Aquestes tutories són d'assistència obligatòria. Les tutories grupals seran amb quatre o cinc companys que facin les pràctiques en el mateix àmbit que tu, tot i que també hi ha la possibilitat de fer grups més grans. A l'annex 6.5 pots observar la periodicitat de les trobades i algunes indicacions orientatives dels aspectes que cal treballar en cadascuna, i que ja concretaràs amb el teu tutor.

Per al seguiment de l'elaboració de les evidències a les tutories individuals/grupals, és imprescindible que utilitzem les fitxes d'establiment i revisió d'acords amb el tutor de la facultat i del centre col·laborador. Les trobaràs a l'annex 6.4. Aquestes fitxes d'establiment i revisió d'acords entre el tutor i l'alumne tenen la funció d'agenda de continguts a tractar a les sessions de tutoria per tal d'aprofitar-les al màxim. Com que seran bàsiques per entendre el procés d'elaboració de la carpeta, has d'incloure-les quan lliuris la carpeta al finalitzar el pràcticum.

T'adonaràs que aquestes fitxes d'establiment i revisió d'acords et serviran no només per marcar els compromisos de treball que cal desenvolupar fins a la propera tutoria, sinó que també podràs planificar el temps que hauràs de dedicar a treballar cadascun dels acords i, a la vegada, preveure el temps que dedicaràs al teu benestar personal. Així mateix, hi ha un apartat que serveix al tutor per marcar el que ha de preparar o revisar per a la sessió següent. D'aquestes fitxes d'establiment i revisió d'acords n'haurà de tenir una còpia el tutor de la facultat.

Sobre el que avaluarem d'aquestes tutories, les correccions o revisions de les evidències (tant dels tutors com dels companys) que aniràs mostrant, són orientatives i formatives; per tant, no tenen valor en l'avaluació del procés. Pensa que totes les tutories individuals i en grup que es puguin fer al llarg de les pràctiques (posades en comú, presentacions...) es consideren activitats formatives de cara al teu aprenentatge i per tant, s'han de recollir d'alguna manera a la carpeta. El que sí que es valorarà és la incorporació de les revisions en el procés d'elaboració de la carpeta, la presentació dels treballs en els terminis acordats i l'estil de redacció.

L'observació de la teva estada per part del tutor del centre o servei forma també part de l'avaluació del procés. Recorda que té un valor de 3 punts sobre 10. A l'annex 6.3 t'afegim el model de full d'avaluació que utilitza el tutor del centre col·laborador. Aspectes com la puntualitat, la participació, etc. són bàsics per mostrar les teves competències com a futur professional de l'Educació Social.

4.3. L'avaluació final de la carpeta d'aprenentatge

A l'acabar el període de pràcticum, i abans de lliurar la carpeta al tutor de la Facultat, cal que sigui revisada pel tutor del centre de pràctiques perquè doni el vistiplau al treball realitzat. No es pot presentar una carpeta sense aquest vistiplau.

Els aspectes que s'avaluen en la presentació final estan relacionats amb els objectius que et plantejàvem a l'inici. Valorarem:

- El teu nivell de reflexió sobre l'aprenentatge aconseguit tot relacionant els teus coneixements previs, els nous aprenentatges i els interrogants que et plantejes.
- El nivell d'elaboració pròpia aconseguit.
- La qualitat de les evidències de les competències específiques i transversals.
- L'autoavaluació que facis dels teus progressos al llarg de les pràctiques.
- La gestió que hakis fet dels teus propis progressos i errors.
- La teva capacitat de presa de decisions i resolució de problemes.
- La incorporació de les revisions de les tutories.
- Els aspectes formals (ortografia, netedat, claredat en la comunicació escrita...).
- La coherència en l'organització dels continguts.

A l'annex 6.1 trobaràs la fitxa d'avaluació del tutor, on es detalla com es reparteixen els 5 punts que es donen a la carpeta. L'apartat d'elaboració té un valor de fins a 1 punt i el desenvolupament de les competències específiques i transversals, 2 punts cadascuna.

5

Bibliografia

- ASEDES (2006). *Catálogo de funciones y competencias del educador social*. Asociación Estatal de Educación Social.
- Balsells (ed.) (2003). *Pràcticum. Diplomatura d'Educació Social*. Col·lecció Atena, Materials docents, departament de Pedagogia i Psicologia. Edicions de la Universitat de Lleida.
- Cano, E. (2005). *Com millorar les competències dels docents. Guia per a l'autoavaluació i el desenvolupament de les competències del professorat*. Barcelona: Graó.
- Colén, M. (2007). *La carpeta d'aprenentatge: experiències, possibilitats i límits*. Jornada de formació interna. Facultat de Ciències de l'Educació. Universitat de Lleida.
- Fernández March, A. (2006). *Guía de trabajo sobre evaluación de aprendizajes*. Documentos internos de la Jornada de Formación en la Facultad de CCEE. UdL (maig de 2006).
- Jariot, M., Merino, R. i Sala J. (2004). *Les pràctiques d'Educació Social. Eines per al seu desenvolupament* (coord.). UAB: col·lecció Materials.
- Ribes, R. Balsells, M.A., Filella, G. i Soldevila, A. (2007). *La carpeta d'aprenentatge aplicada al pràcticum d'Educació Social: procés d'un projecte d'innovació docent*. Comunicació presentada a les 2° Jornades de Professorat Universitari. Tarragona.

6

Annexos

Annex 6.1. Avaluació de la carpeta d'aprenentatge (fitxa del tutor)

Annex 6.2. Autoavaluació de les competències que has desenvolupat (fitxa per a l'alumne)

Annex 6.3. Avaluació de l'estada al centre (fitxa del tutor de centre)

Annex 6.4. Establiment dels acords presos a les tutories

Annex 6.5. Contingut de les sessions de tutoria individual/grupal

Annex 6.1. Avaluació de la carpeta d'aprenentatge (fitxa del tutor)

Avaluació de la carpeta d'aprenentatge

Nom de l'alumne/a	
Centre	

Estada al centre (3)	Carpeta d'aprenentatge (5)	Exposició oral (2)	Global	
1. Presentació	1	Observacions	Puntuació	
Presenta els treballs en els terminis acordats.	0.25			
Incorpora les revisions de les tutories.	0.25			
L'estil de redacció (claredat, ortografia...) és adequat.	0.25			
L'organització dels continguts és coherent.	0.25			
2. Competències específiques	2			
Describeu el context de pràctiques.	0.25			
Describeu el cas/grup.	0.25			
Fa un diagnòstic educatiu basant-se en els factors biològics, ecològics i ambientals.	0.25			
Té en compte els referents teòrics.	0.25			
Dissenya programes d'acció socioeducativa.	0.25			
Aplica programes d'acció socioeducativa.	0.25			
Dissenya, aplica i avalua materials per a l'acció socioeducativa.	0.25			
Avalua programes d'acció socioeducativa.	0.25			

3. Competències transversals	2		
Evidències de competències instrumentals.	0,65		
Evidències de competències personals.	0,65		
Evidències de competències sistèmiques.	0,65		

Avaluació de l'exposició oral (2)		
Preparació de l'exposició (material que aporta, creativitat...).	0,50	
Estructuració del contingut que s'ha d'exposar.	0,50	
Reflexió socioeducativa, síntesi teoricopràctica lligada a les competències professionals.	0,50	
Qualitat comunicativa.	0,50	

Annex 6.2. Autoavaluació de les competències que has desenvolupat (fitxa per a l'alumne)

Puntua la teva carpeta d'aprenentatge sobre 5 punts a partir dels indicadors següents i anota a les observacions el que justifica la teva valoració en cadascun dels apartats.

1. Presentació	1	Observacions	Puntuació
He presentat els treballs en els terminis acordats.	0,25		
He incorporat les revisions de les tutories.	0,25		
L'estil de redacció (claredat, ortografia...) és adequat.	0,25		
L'organització dels continguts és coherent (índex).	0,25		
2. Comp. Específiques	2		
Descripció del context de pràctiques.	0,25		
Descripció del cas/grup.	0,25		
Diagnòstic educatiu segons els factors biològics, ecològics i ambientals.	0,25		
Descripció dels referents teòrics.	0,25		
Disseny dels programes d'acció socioeducativa.	0,25		
Aplicació dels programes d'acció socioeducativa.	0,25		
Disseny, aplicació i avaluació de materials per a l'acció socioeducativa.	0,25		
Avaluació dels programes d'acció socioeducativa.	0,25		
3. Comp. Transversals	2		
Evidències de competències instrumentals.	0,65		
Evidències de competències personals.	0,65		
Evidències de competències sistèmiques.	0,65		

Annex 6.3. Avaluació de l'estada al centre (fitxa del tutor de centre)

Universitat de Lleida

Facultat de Ciències de l'Educació

PRÀCTICUM DE LA DIPLOMATURA D'EDUCACIÓ SOCIAL

FITXA VALORACIÓ DEL TUTOR DEL CENTRE O SERVEI

Curs 20____ - ____

Dades d'identificació de l'alumne/a	
Cognoms i nom	

Dades del centre de pràctiques	
Nom del centre	
Nom del tutor/a	NIF
Data inici de les pràctiques	Data de finalització de les pràctiques

1. En relació al pla de pràctiques que en el seu moment van marcar amb l'alumne, comentar l'assoliment dels objectius i el compliment del pla de treball.

2. Descripció i valoració de les activitats en què ha participat l'alumne/a.

3. Valoració de la metodologia utilitzada i el ritme de treball.

4. Valoreu els aspectes següents.

Assistència, puntualitat.

Motivació, iniciativa.

Participació, col·laboració.

Aprofitament de les pràctiques.

Actituds (respecte als usuaris, amb l'equip professional..).

5. Observacions.

6. Marqueu la puntuació que creieu que mereix l'alumne/a (sobre 3 punts).

Excel·lent (de 2,6 a 3).

Notable (de 2,1 a 2,5).

Be (de 1,6 a 2).

Aprovat (1,5).

Suspès (menys de 1,5).

Nom tutor/a/s: _____

Signatura

Annex 6.4. Establiment dels acords presos a les tutories

Nom i cognom de l'alumne:

Data de la tutoria:

Núm. de sessió de tutoria

A. Planificació de les tasques derivades del pràcticum.

Tasca	Descripció	Quan ho faré?	Revisió: ho he aconseguit?
1			
2			
3			
4			
5			

B. Planificació de tasques per mantenir el meu benestar físic i emocional (optatiu).

Tasca	Descripció	Quan ho faré?	Revisió: ho he aconseguit?
1			
2			

C. Planificació de les tasques del tutor.

Tasca	Descripció	Quan ho faré?	Revisió: ho he aconseguit?
1			
2			
3			

Altres temes comentats en la reunió.

1	
2	

Annex 6.5. Contingut de les sessions de tutoria individual/grupal

Tutories	Orientacions sobre els continguts a desenvolupar
Primera tutoria. Grupal. Abans de l'inici del pràcticum.	<i>Tutor</i> <ul style="list-style-type: none"> • Presentar el dossier d'aprenentatge: competències obligatòries i optatives. • Marcar a les agendes el calendari de tutories. • Confirmar números de telèfon mòbil i adreces electròniques de contacte. • Concretar la tasca de la propera tutoria individual.
	<i>Alumnes</i> <ul style="list-style-type: none"> • Dubtes al voltant de la metodologia de la carpeta. • Comentaris al voltant del contingut de la conferència inaugural, si ja s'ha fet.
Segona tutoria. Individual.	<i>Alumne</i> <ul style="list-style-type: none"> • Primer punt de la carpeta: em presento jo i els meus propòsits.
	<i>Tutor</i> <ul style="list-style-type: none"> • Presentar el full de registre de la tutoria: omplir-lo amb els acords presos, tant per part de l'alumne com per part del tutor. Aquest registre s'anirà ampliant en cada tutoria.
Tercera tutoria. Individual (amb els dos tutors, visita al centre).	<i>Tutors</i> <ul style="list-style-type: none"> • Guia, suport per al redisseny i/o aplicació evidències obligatòries.
	<i>Alumne</i> <ul style="list-style-type: none"> • Estructura que donarà a la carpeta (organització dels materials). • Presentació de materials que ja formen part de la carpeta. • Plantejament de dubtes sobre les activitats, recursos, temporalització...

Quarta tutoria. Grupal.	<p><i>Tutor</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conducció de la dinàmica de grup. • Presentació del treball en grup sobre la figura de l'educador.
	<p><i>Alumnes (diferents possibilitats que haurà de decidir cada alumne)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentació d'un joc de role playing al grup per treballar una situació que necessita analitzar-se per trobar alternatives d'acció. • Presentació de la descripció del cas del PEI perquè els companys l'avaluin (dinàmica de coavaluació dels companys).
Cinquena tutoria. Individual.	<p><i>Tutor</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Guia, suport en el procés d'aprenentatge de l'alumne.
	<p><i>Alumne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Guió de les evidències optatives que inclourà a la carpeta. • Presentació del desenvolupament d'evidències obligatòries.
Sisena tutoria. Individual.	<p><i>Tutor</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Guia, suport en el procés d'aprenentatge de l'alumne.
	<p><i>Alumne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentar el desenvolupament d'evidències obligatòries i optatives. • Presentar l'anàlisi individual del contingut treballat a la tutoria grupal anterior.
Setena tutoria. Grupal.	<p><i>Tutor</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Explicar el sentit de l'exposició oral, calendari de la presentació definitiva de la carpeta d'aprenentatge.
	<p><i>Alumnes (diferents possibilitats que haurà de decidir cada alumne)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mostres de situacions de desenvolupament de competències. • Exposició als companys de la organització de la pròpia carpeta.

